GLASILO DELAVCEV INDUSTRIJSKIH MONTAŽNIH PODJETIJ

IMP GLASNIK

AVGUST 1981 ŠTEVILKA 8 LETO XV

IMP Glasnik izdaja Delavski svet sozd IMP — Industrijska montažna podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 9725 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Titova 37.

Ureja uredniški odbor: Boris Bernetič, Miro Dražumerič, Drago Goli, Ciril Hladnik, Janez Kržmanc, Ela Mulej, Iztok Munih, Janez Rojic, Janko Siranko, Lojze Javornik (odgovorni urednik), Andrej Zadravec in Slavko Žagar. Tiska Ljudska pravica v Ljubljani.

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Dela za montažne tozde bo vse manj

Vzdušje v naših montažnih tozdih je ob pregledovanju polletnih obračunov vse prej kot spodbudno. Res je, da ima večina še dovolj dela, toda nihče ni tako naiven ali brezbrižen, da ne bi opazil resnih znamenj, ki napovedujejo slabe čase.

Najprej je udarilo tozd Klima montažo, ker je specializiran za opremo, ki se ji je najlaže odpovedati. Klimatskim napravam so se začela majati tla pod nogami že zaradi energetske krize. Tudi tozd Dvigalo, ki sicer ni čisti montažer (in je še vedno obremenjen z vrsto notranjih slabosti), že krepko čuti, da zdaj niso več časi, ko bi se gradilo velike poslovne stavbe, kjer so imeli prej najboljše možnosti zaslužka.

Ena najpomembnejših stabilizacijskih nalog je pač omejevanje investicij, kar pomeni nujno manj dela za monterje. Če to vemo, potem se moramo pripraviti. Kakšno je stanje in kaj bi kazalo ukreniti smo se pogovarjali v delovnih organizacijah Promont, Emond in PMI Maribor. O tem pišemo na 3. strani.

Najbrž pa ne bo odveč, da pri tem opozorimo še na nekatere ukrepe republiške in zvezne skupščine, kakor tudi izvršnih organov, ki so bili v zadnjem času sprejeti za omejevanje investicij. Po resoluciji o družbenogospodarskih gibanjih v letošnjem letu, naj bi sredstva za naložbe zmanjšali za 6 odstotkov realne vrednosti. Na osnovi podatkov o gospodarskih gibanjih napovedujejo strokovnjaki, da bodo v resnici kar za 15 odstotkov manjša, kar dovolj jasno kaže, kako trdno se zapirajo vrata za investicije.

Investicije v osnovna in obratna sredstva predstavljajo okrog 40 odstotkov družbenega proizvoda Jugoslavije. Predračunska vrednost investicij je 31. marca letos znašala 1.320 milijard dinarjev — le 4 odstotke manj od vrednosti družbenega proizvoda gospodarstva, je povedal predsednik ZIS Veselin Djuranović na seji zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ. V Jugoslaviji je bilo takrat nad 26.000 investicijskih objektov.

Tudi ko so delegati vseh treh zborov slovenske republiške skupščine 28. julija razpravljali o nujnih nalogah za uresničevanje stabilizacijske poltike, so bile naložbe v središču pozornosti. Predsednik republiškega izvršnega sveta Janez Zemljarič je na tej seji povedal naslednje: »Kljub resnim opozorilom, da je treba naložbe spraviti v realne okvire, so v naši republiki samo od 1. aprila do 1. junija začeli na novo graditi 675 objektov.« Tako je v Sloveniji trenutno v gradnji 3.779 objektov.

Da bi zavrli neugodne gospodarske tokove, so delegati republiške skupščine na zadnji seji sprejeli tudi pet interventnih zakonov, med katerimi je tudi Zakon o prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opremo v letu 1981. V občinah pa so temeljito preverili vse investicijske načrte, kar je že pripeljalo do tega, da so v Sloveniji ustavili kar precej že začetih gradenj.

Smotrna delitev dela med tozdoma ISO in TEN

Konec maja so v delovni organizaciji Emond sprejeli načelen dogovor o razmejitvi proizvodnih programov v tozdih TEN in ISO. Od jakotočnih naprav bo ISO delal naprave za visoke, TEN pa za nizko napetost. To je osnova, na podlagi katere bo delovna skupina pripravila konkreten program, ki ga bodo nazadnje potrdili samoupravni organi. Konkretizirano gradivo mora biti pripravljeno avgusta.

»Ta predlog delitve programov izhaja iz naravne delitve dela in vemo, da se je v nekaterih tujih firmah podobna organizacija dobro obnesla,« pravi v.d. direktor delovne organizacije Emond Boris Krist.

Sestavni del dogovora o delitvi programov med tozdoma TEN in ISO je tudi obveznost, ki jo je prevzel prodajni sektor Emonda, da bo za oba tozda zagotovil dovolj kvalitetnega dela.

Boris Krist je takole povedal, kakšne rezultate pričakujejo od omenjene delitve proizvodnih programov:

— Ne bo več medsebojnega konkuriranja in nesmotrnega podvajanja dela — tako v proizvodnji kot pri pripravi

— Tržišče bo bolje obdelano

— Preprostejša bo nabava materiala v obeh tozdih. TEN nabavlja zdaj čez 3.000 različnih materialov — ko bo na podlagi delitve proizvodnega programa nekatere programe opustil, bo seveda nabavljal manj različnih materialov.

Ta načelna delitev programov, pa vendarle ne izključuje sodelovanja, kakor bo potrebno. Trenutne proizvodne zmogljivosti tozda ISO namreč ne bodo zadoščale za vse potrebe pri proizvodnji vosokonapetnostnih naprav in tu bo še nujno sodelovanje s TEN-om.

Kot smo uvodoma omenili je to šele načelen predlog, ki ga bo treba konkretizirati, da bodo lahko samoupravni organi sprejeli ustrezne odločitve. Zato nameravajo v obeh tozdih organizirati temeljito javno razpravo tako v družbenopolitičnih organizacijah kot v samoupravnih organih.

L. J.

Bili smo na proslavi ob štiridesetletnici vstaje

IZ VSEBINE:

- **V letošnjem prvem polletju smo zaradi izostankov zapravili povprečno 6 delovnih ur več kot lani. Iz analize, ki jo je pripravila planska služba sozda, smo povzeli podatke o bolniških izostankih z dela in analizo osebnih dohodkov v prvem polletju.** str. 2
- **S kakršnimi problemi se ubada in kakšne načrte ima tozd Alchrom?** str. 4
- **Posebna delovna skupina pripravlja sanacijski načrt za tozd Dvigalo. Res je, to ni prvič, zato je bilo mnogo ugotovitev in usmeritev za ta tozd že mnogokrat povedanih. Toda zdaj gre zares — sanacija mora uspeti, ali pa bo treba tozd ukiniti.** str. 5
- **PMI gradi svojo največjo kotlarno na premog doslej — v Nemški demokratični republiki.** str. 5
- **V celjski Klimi so na problemski konferenci ZK sprejeli sklepe, kaj je treba narediti, da bodo delegati v samoupravnih organih in delegacijah za skupščine lažje in uspešneje delovali.** str. 5
- **Usmerjeno izobraževanje nalaga vrsto nalog tudi združenemu delu. Kako smo se jih lotili pri nas?** str. 6
- **S kulturno dejavnostjo se v IMP ne moremo preveč pohvaliti. Zdi se celo, da v zadnjem času pojema.** str. 6
- **Kaj prinašajo nova zakonska določila na področju stanovanjskega gospodarstva?** str. 7

Naši problemi pri zaposlovanju

Julija letos smo povprašali kadrovske službe, kakšne probleme imajo naši tozdi pri zaposlovanju novih delavcev, ki prihajajo iz šol, kako izpolnjujejo naloge, ki jim jih nalaga družbeni dogovor o minimalnih standardih pri zaposlovanju in koliko se drže omejitev pri številu zaposlenih. V nekaterih ljubljanskih tozdih (Trata, Klima proizvodnja, Itak, Skip, Elektromontaža, Dvigalo) sem se o tem pogovarjala z vodji kadrovskih služb, drugim ljubljanskim in zunanjim tozdom in delovnim skupnostim pa sem poslala pismena vprašanja, na katera so do konca julija odgovorili tile tozdi: Alchrom Ruše, Montaža Maribor, Inženirski biroji Maribor, ISO Slovenske Konjice, Blisk, Montaža Koper.

V tozdu Alchrom se pri zaposlovanju novih delavcev kažejo problemi, predvsem zaradi uvajanja specifičnosti nekaterih del.

V tozdu Inženirski biroji Maribor imajo težave pri zaposlovanju v predočanju sistema in načina projektantske dejavnosti delavcem, ki jih na novo zaposlujejo.

Problemi tozd Montaže Maribor pri zaposlovanju so v tem, da dobiva iz poklicnih šol za praktično delo premalo usposobljene učence v gospodarstvu. Učenci, ki prihajajo iz osnovnih šol in se pripravljajo za monterske poklice, so premalo zainteresirani za montersko delo, saj so se za ta poklic odločili predvsem zaradi slabega uspeha v osnovni šoli. Težave so nadalje tudi v tem, ker se delavci težko prilagajajo terenskemu delu.

V tozdu ITAK se pri zaposlovanju novih delavcev zatakne okrog stanovanjskih težav predvsem pri delavcih iz drugih republik, ki pridejo iz internata, pa jim mora tozd preskrbeti streho nad glavo. Te težave reši tozd prek samskih domov in zasebnih sob. Delavcem v samskih domovih in zasebnih sobah regresira stanarino v višini 40 odstotkov.

Tozd Klima proizvodnja ima stalne probleme pri pridobivanju novih proizvodnih delavcev. To pa zato, ker je stroka sama po sebi deficitarna. Nadalje so težave pri zaposlovanju delavcev za najzahtevnejše naloge (diplomirane inženirje strojništva) z ustrezno prakso. Doslej so si pomagali s svojimi učenci v gospodarstvu in s štipendisti. Glede na to, da nekaj let v tozdu niso mogli dobiti ključavničarjev iz slovenskega prostora, so prejemali v uk učence iz drugih republik, kar je bila praksa celotnega IMP, a se je to v zadnjem obdobju izkazalo kot negativno, saj je v zadnjem času odšla cela vrsta delavcev, ki so se izučili v tozdu, pa so se vrnili v svoje rojstne kraje v sosednje republike, kjer so se zaposlili v novo odprtih tovarnah. Nekaj teh delavcev, ki so v tozdu ostali, pa se je vživelo v okolje, pa sedaj dosega v tozdu dobre delovne rezultate.

V tozdu Skip se pri zaposlovanju novih delavcev, ki prihajajo iz šol, srečujejo v glavnem s stanovanjskimi problemi, ki jih pa ne morejo sami rešiti. Tozd Skip je podpisnik samoupravnega sporazuma za gradnjo samskega doma, ki bo zgrajen prihodnje leto v Šiški, v katerem bo nudil streho samskim delavcem. Tozdu primanjkuje kvalificiranih delavcev, ki naj bi jih dobili iz šol.

V tozdu Elektromontaža v glavnem nastajajo problemi zaradi potreb po kadrih, ki naj bi šli delat v Irak. Trenutno imajo v tozdu še dovolj svojega kadra, vendar pa je med strokovnim kadrom premalo delavcev, ki bi bili pripravljeni dalj časa opravljati delo v inozemstvu.

Tudi v tozdu Dvigalo se porajajo težave pri zaposlovanju novih delavcev, ki prihajajo iz šol, predvsem se zatakne pri zaposlovanju delavcev, ki pridejo iz šol in so iz drugih republik, pa nimajo stanovanj. Žal tem delavcem, ki so večinoma z deficitarnimi poklici, tozd ne more dati stanovanj, ker jih nima, delavci pa se zato ne morejo zaposliti in odhajajo domov v rojstni kraj.

Da se v tozdu ISO Slovenske Konjice ne bi povečalo število režijcev, so odklonili učence, ki so končali srednje šole in so se želeli zaposliti v režiji.

Tozdi Blisk, Montaža Koper in Trata pa nimajo težav pri zaposlovanju.

Kar zadeva omejevanje števila zaposlenih bodo imeli na primer v tozdu Klima proizvodnja letos celo manj zaposlenih kot prejšnja leta.

V tozdu Skip ne morejo nadomestiti niti fluktuacije predvsem v proizvodnji. Da bi zadržali delavce v proizvodnji, nameravajo s samoupravnim sporazumom na novo ovrednotiti dela in naloge v neposredni proizvodnji ter nekaj visokih strokovnih del in nalog v razvoju in tehnologiji.

V tozdu Elektromontaža predvidevajo, da bodo vse učence, ki bodo v letošnjem septembru opravili zaključne izpite, sprejeli v delovno razmerje za nedoločen čas in tako izpolnili planska predvidevanja glede števila zaposlenih v letošnjem letu.

Tozd Dvigalo se pri zaposlovanju drži predpisa glede omejitve števila zaposlenih.

(Nadaljevanje na 6. strani)

V letošnjem prvem polletju

Izgubili smo več delovnih dni kot lani

Planska služba sozda je za prvo letošnje polletje pripravila analizo o stanju zaposlenih doma in v tujini, bolniških in drugih izostankih ter o osebnih dohodkih. Iz nje je razvidno, da se je v celotnem IMP v omenjenem obdobju število zaposlenih zmanjšalo za 110. Na delo v inozemstvo je odšlo 247 delavcev IMP, iz inozemstva pa se jih je vrnilo 32. V tem času se je nabralo v celotnem IMP 174 izgubljenih delovnih ur na zaposlenega, kar je za 6 ur več kot v enakem obdobju lani.

S številom izgubljenih ur na zaposlenega prednjačijo v tozdu LSNL, saj so jih zapravili kar 240. Najmanj delovnih ur na zaposlenega pa so izgubili Počitniški domovi — samo 32.

V celotnem IMP je bilo 46 izgubljenih delovnih ur na zaposlenega zaradi bolniških, zaradi bolezni delavcev do 30 dni. Rekordno število tako izgubljenih ur, kar 100 se je nabralo na zaposlenega v delovni skupnosti DO Klima. Najmanj, le 12, pa jih imajo v delovni skupnosti DO Klima.

Zaradi odsotnosti z dela zaradi bolezni nad 30 dni je bilo v IMP 27 izgubljenih ur na zaposlenega, torej 19 ur manj kot jih je bilo zaradi odsotnosti do 30 dni. V izobraževalnem centru so prednjačili z dolgimi bolniškimi, saj so zaradi tega izgubili 117 delovnih ur na zaposlenega. V tozdu Blisk so z dolgotrajnimi bolniškimi izgubili samo 7 delovnih ur na zaposlenega.

Zaradi bolezni do 30 dni in nad 30 dni je bilo v IMP izgubljenih 73 delovnih ur na zaposlenega, kar je 41,9 odstotka vseh izgubljenih ur v tem obdobju.

Zaradi neopravičenih izostankov z dela sta bili v IMP izgubljeni 2 delovni uri na zaposlenega, kar je 1,2 odstotka izostankov z dela. Največ neopravičenih izostankov z dela je bilo v tozdu Skip, ki so nabrali kar 6 ur na zaposlenega. Večidel tozdov in delovnih skupnosti DO pa je bilo brez neopravičenih izostankov.

Zaradi opravičenih izostankov z dela pride na zaposlenega v IMP izgubljena delovna ura, to pa je 0,6 odstotka izgubljenih ur na zaposlenega v IMP v analiziranem obdobju. Največ izgubljenih delovnih ur zaradi opravičenih izostankov so imeli v tozdu Zastopstva in sicer kar 15, to pa je 10,4 odstotka na zaposlenega.

Povprečni osebni dohodek na zaposlenega v juniju je bil 11.327 dinarjev. Podatki o osebnih dohodkih v prvem polletju pa so objavljeni v tabeli.

Za primerjavo naj navedemo podatek, da je bil po podatkih republiškega zavoda za statistiko junijski povprečni osebni dohodek 10.360 dinarjev. V primerjavi z lanskim junijem so se povprečni osebni dohodki v naši republiki povečali za 28,3 odstotka.

Seveda pa življenjski stroški rastejo precej hitreje od osebnih dohodkov. Statistika je izračunala, da so se v šestih mesecih povečali za 44,5 odstotka. Realni osebni dohodki so v letošnjem prvem polletju padli za 11 odstotkov, je povedal predsednik republiškega izvršnega sveta Janez Zemljarič na zadnji seji republiške skupščine.

DO Panonija

Kljub pomanjkanju repromateriala so dosegli kar lepe rezultate

Težki gospodarski problemi, s katerimi se srečujejo skoraj vse delovne organizacije širom naše domovine, so vplivale na poslovanje v prvem polletju tega leta, tako, da večina delovnih organizacij ni dosegla načrtovanih rezultatov. Mnogo je tudi takšnih delovnih organizacij, ki so ugotovile ob pregledu polletnih rezultatov, da so poslovale z izgubo.

Delavci v IMP DO Panonija so polletno obdobje zaključili dokaj uspešno, če ob doseženih poslovnih rezultatih pomislimo tudi na probleme, s katerimi so se srečevali.

Že na samem začetku koledarskega leta je morala večja skupina delavcev na prisilni dopust, saj jim dobavitelji niso dobavili potrebnega materiala za proizvodnjo. Podobne težave so se pojavljale vse obravnavano obdobje. Slabi oskrbi se je pridruževalo še izsiljevanje dobaviteljev, ki vedno pogosteje zahtevajo sovlaganja in plačevanje materiala z devizami, katerih pa v Panoniji skoraj ne ustvarjajo. Dober rezultat so dosegli samo z velikim razumevanjem delavcev in njihovim trudom.

V prvem polletju so v Panoniji ustvarili 400.389.000 din celotnega prihodka in je tako povečan za 59 odstotkov napram letu 1980, oziroma za 53 odstotkov višji od načrtovanega za prvo polletje 1981.

Finančni plan za to obdobje so izpolnili 94-odstotno. Količinski plan je dosežen z 88-odstotno, plan proizvodnje pa s 85,5 odstotno. Zaradi zunanjih vplivov je izpad količinske realizacije pri kotlih za žganjekuho in montaži nahrbtne motorne škropilnice. V obeh navedenih primerih Panonija ni dobila naročene kličine materiala: bakra in motorjev. V vseh ostalih primerih, pa je v večini primerov prisoten notranji faktor.

Glede na doseženi rezultat ocenjujejo, da je produktivnost porastla za 13 odstotkov, svoje izdelke pa podražila za 14 odstotkov, prav toliko, kot so se povečale cene repromateriala.

Dosegli so 108.923.000 dinarjev čistega dohodka, kar je 65 odstotkov plana za leto 1981. Od tega so namenili za poslovni sklad 41.508.000 din (106 odstotkov plana za leto 1981). Za osebne dohodke so razdelili 56 milijonov dinarjev.

Glede na doseženi rezultat so se v Panoniji odločili, da bodo povečali osebne dohodke od 1. 7. 1981 dalje za 6 odstotkov in izplačali 4 odstotke razlike za prejeti OD v obdobju januar — junij in sicer za realizirane ure brez bolniške.

Da se poslovni uspeh v drugem polletju ne bi poslabšal so sprejeli določene ukrepe, za odpravo pomanjkljivosti in izboljšanje nadaljnjega poslovanja.

A. Z.

Fakturirna realizacija za junij 1981

Realiz. / TOZD, DO	Plan (v 10^3 din) 1981	6 mes.	junij	Izvršitev junij	6 mes.	6 mes.1980	Indeks izvršitve let.pl. (5:1)	pl.6 m. (5:2)	pl.jun. (4:3)	1/81
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OV - SFRJ	644.000	309.470	59.680	61.928.874	295.583.788	256.847.757	46	96	104	115
- inoz.(m.)	60.000	-	-	4.651.486	15.974.859	16.837.821	27	-	-	95
KM - SFRJ	329.000	160.600	28.910	61.205.754	188.793.703	138.634.570	57	118	215	136
- inoz.	65.000	-	-	4.399.761	14.332.790	9.714.487	22	-	-	148
MK - SFRJ	393.500	191.150	34.600	33.993.052	160.967.944	157.405.900	41	84	98	102
- inoz.	42.000	-	-	2.429.444	10.002.495	144.472	24	-	-	6923
PB Kp	12.829	6.040	1.100	2.056.459	3.248.111	6.679.571	25	54	187	-
SD	3.696	1.800	320	306.347	1.871.944	1.470.457	51	104	96	127
PROMONT - SFRJ	1.383.025	669.060	124.610	159.490.486	650.465.490	561.038.255	47	97	128	116
PROMONT - skupaj	1.550.025	-	-	170.971.177	690.775.634	587.735.035	45	-	-	118
MM - SFRJ	690.000	340.900	66.500	95.322.765	362.939.490	304.151.093	53	106	143	119
- inoz.	85.530	-	-	18.654.815	39.729.064	18.481.227	46	-	-	215
IB	72.600	36.000	6.200	3.494.894	30.039.610	26.015.824	41	83	56	115
BLISK - SFRJ	252.000	124.400	24.300	28.462.690	111.517.974	99.008.423	44	90	117	113
- inoz.	13.570	-	-	-	-	-		-		-
EKO - SFRJ	313.000	163.400	31.800	23.806.668	131.728.842	123.521.866	42	81	75	107
- inoz.	6.780	-	-	-	-	-		-		
PMI - SFRJ	1.345.600	664.700	128.800	151.087.017	636.225.916	552.697.206	47	96	117	115
PMI - skupaj	1.451.480	-	-	169.741.832	675.954.980	571.178.433	47	-	-	118
EM - SFRJ	597.000	294.290	52.050	58.423.525	385.289.439	293.709.958	65	131	112	131
- m.brez.bl.izvo.	560.000	276.070	48.830	51.376.672	331.841.442	281.696.524	59	120	105	118
- m.z blag.izv.	577.000	284.450	50.310	58.063.075	383.127.942	285.477.190	66	135	115	134
- projekt	20.000	9.840	1.740	360.450	2.161.497	8.232.768	11	22	21	26
- EM brez bl.izv.	580.000	285.910	50.570	51.737.122	344.002.939	289.928.292	58	117	102	115
- inoz.	116.000	-	-	9.866.637	28.969.047	16.351.351	25	-	-	177
DVG - SFRJ	228.500	109.480	20.484	18.240.922	91.427.559	76.597.748	40	84	89	119
- inoz.	4.500	-	-	204.892	1.831.858	-	41	-	-	-
TEN	600.000	282.768	54.560	55.326.569	275.674.581	216.727.315	46	97	101	127
- jaki tok	344.000	162.700	31.185	31.879.635	173.388.683	120.426.954	50	107	102	144
- šibki tok	256.000	120.068	23.375	23.446.934	102.285.898	96.300.361	40	85	100	106
ISO	175.000	84.666	15.535	16.267.990	83.923.254	59.479.141	48	99	105	141
CK	24.200	11.965	2.110	2.009.142	10.997.270	10.571.300	45	92	95	104
EMOND - SFRJ	1.624.700	783.169	144.739	150.268.148	847.312.103	657.085.462	52	108	104	129
EMOND - skupaj	1.745.200	-	-	160.339.677	878.113.008	673.436.813	50	-	-	130
KLIMAT	358.000	155.000	31.000	30.861.032	156.456.834	137.261.887	44	101	100	114
TIO	300.000	145.500	27.600	26.227.326	128.802.702	119.242.119	43	89	95	108
PANONIJA	765.000	451.587	73.000	77.255.000	406.043.106	259.558.871	53	90	106	156
TRATA	580.000	275.900	50.000	40.518.447	226.362.453	285.252.307	39	82	81	79
ITAK	145.350	74.900	13.100	11.900.171	75.981.694	67.881.508	52	101	91	112
SKIP	386.560	210.280	44.653	40.195.163	178.756.210	207.828.217	46	85	90	104
IPKO	114.180	48.000	15.728	14.003.427	38.061.861		33	79	89	
IKO	1.226.090	609.080	123.481	106.617.208	519.162.218	560.962.032	42	85	86	93
LSNL	431.000	207.714	39.989	42.011.852	226.739.773	167.476.489	53	109	105	135
HVA	133.300	65.100	12.000	13.594.913	67.257.746	75.709.658	50	103	113	89
VIPO	48.375	23.916	4.170	4.777.881	25.611.485	-	53	107	115	-
LBK	90.000	42.420	8.520	10.888.299	48.129.815	33.217.354	53	114	128	115
LIVAR	702.675	339.150	64.679	71.272.945	367.738.819	276.403.501	52	108	110	133
IP	470.949	224.400	38.300	39.054.761	225.699.118	182.949.917	48	101	102	123
MP - SFRJ	261.297	124.900	22.472	23.804.770	131.024.277	105.459.142	50	105	106	124
- inoz.	12.500	-	-	656.455	1.713.269	-	15	-	-	-
KLIMA - SFRJ	732.246	349.300	60.772	62.859.531	356.723.395	288.409.059	49	102	103	124
KLIMA - skupaj	744.746	-	-	63.515.986	358.436.664	288.409.059	48	-	-	124
INŽ	92.056	45.500	8.000	13.194.615	45.307.551	45.633.309	49	100	165	99
PB	67.000	33.636	5.984	4.130.200	30.029.145	31.261.398	45	89	89	96
ZAST	165.000	80.856	14.024	24.484.204	83.170.841	88.337.543	50	103	69	94
ALCHROM	117.558	52.058	15.308	16.266.778	55.881.746	40.868.279	48	107	106	136
IC	15.297	8.190	1.365	1.473.547	8.954.413	7.293.127	59	103	108	123
IZIP	456.911	220.150	44.681	59.549.344	223.343.696	213.393.656	49	101	133	105
PD	11.140	2.000	1.500	1.708.307	2.590.027	961.697	23	130	114	269
IMP SFRJ	8.805.389	4.375.522	824.862	897.196.344	4.294.864.306	3.621.655.103	49	98	109	119
IMP skupaj	9.211.267	-	-	938.059.834	4.407.417.688	3.688.547.103	48	-	-	119

Analiza osebnih dohodkov v prvem polletju

OD / TOZD	Povprečni izplačani na uro	Povprečni izplačani na proizv.uro	Povprečni izplačani na režij.uro	Povprečni preseg. norm	Povpr.izpl. za 182 ur brez nadur	Povp.OD za 182 ur brez nad.in g.d.	Popr.OD za 182 ur z nad.in g.d.	Povp.% gib. dela v vseh izplačilih	Povprečni izplačani OD na zaposl.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. OV	61,64	45,48	56,16	11,93	11.198	10.396	11.218	6,86	12.094
2. KM	61,24	44,61	59,02	9,38	11.137	10.325	11.146	7,10	11.542
3. MK	54,71	44,04	54,36	6,44	9.892	9.449	9.957	4,23	10.313
- SD	40,84	-	33,10	-	7.433	6.947	7.433	6,53	7.209
- DS DO	66,05	61,78	54,33	-	11.999	11.100	12.021	7,37	13.308
PROMONT	59,95	45,29	55,37	8,91	10.887	10.174	10.911	6,29	11.586
4. MM	57,17	43,76	55,82	11,63	10.383	10.383	10.405	-	12.068
5. IB	79,75	61,40	55,80	34,56	14,531	14.531	14.515	-	14.205
6. BLISK	51,67	44,50	58,14	3,51	9,357	9.375	9.404	-	9.160
7. EKO	51,00	43,45	54,37	4,16	9.211	9.211	9.282	-	9.195
- DS DO	67,74	-	55,74	-	12.340	12.340	12.329	-	13.360
OMI	56,07	44,82	56,01	9,03	10.177	10.177	10.205	-	10.714
8. EM	62,11	43,76	54,89	4,66	11.309	9.593	11.304	14,20	13.539
9. DVG	57,73	46,52	54,84	16,72	10.463	10.463	10.507	-	10.392
10. TEN	59,00	42,47	51,16	14,91	10.711	10.119	10.738	5,19	11.583
11. ISO	56,57	45,14	52,96	7,29	10.247	9.682	10.296	5,27	10.391
- CK	52,83	-	39,89	-	9.619	8.898	9.615	7,30	9.499
- DS DO	80,00	60,44	62,79	-	14.564	13.459	14.560	7,53	14.911
EMOND	61,23	44,58	54,43	9,40	11.135	10.216	11.144	7,82	12.165
12. KLIMAT	56,97	42,00	53,63	16,00	10.307	9.926	10.369	3,47	12.220
13. TIO	55,94	44,50	52,55	11,72	10.145	9.957	10.181	1,80	10.139
14. PAN	48,94	36,32	44,90	16,54	8.894	8.554	8.907	3,76	9.034
15. TRATA	60,82	40,81	52,13	17,77	11,066	10.094	11.069	8,68	11.841
16. ITAK	63,45	43,76	55,74	18,90	11.588	10.611	11.548	8,18	12.701
17. SKIP	62,40	44,96	52,10	12,99	11,340	10.361	11.357	8,27	12.650
18. IPKO	54,08	39,44	52,16	5,08	9.824	8.987	9.843	8,25	9.593
- DS DO	70,81	-	55,61	-	12.849	11.712	12.887	6,64	12.829
IKO	62,10	42,13	53,23	15,43	11.297	10.314	11.302	8,49	12.064
19. LSNL	55,15	41,27	56,00	9,47	10.005	10.005	10.037	-	10.054
20. HVA	58,86	45,78	58,09	4,32	10.707	10.707	10.713	-	11.599
21. VIPO	62,67	48,13	60,56	3,06	11,297	11.297	11.406	-	11.763
22. LBK	55,12	38,62	56,09	13,37	10.023	10.023	10.032	-	10.734
- DS DO	64,65	-	54,63	-	11.777	11.777	11.766	-	12.313
LIVAR	57,81	42,07	55,67	8,65	10.492	10.492	10.521	-	10.799
23. IP	57,35	44,96	53,32	3,91	10.425	9.651	10.438	7,29	11.074
24. MP	65,06	44,90	61,34	12,12	11.805	10.751	11.841	8,44	12.873
- DS DO	67,89	-	59,15	-	12.327	11.308	12.356	8,00	13.278
KLIMA	60,94	44,94	56,45	6,79	11,058	10.177	11.091	7,74	11.870
25. INŽ	82,71	-	68,53	-	15,062	14.762	15.053	1,95	15.201
26. PB	80,30	69,49	62,97	3,64	14.535	13.925	14.615	4,02	14.387
27. ZAST	71,75	54,99	66,50	13,92	13.004	12.365	13.059	4,60	13.022
28. ALCH	66,18	44,36	66,69	41,95	12.017	12.017	12.045	-	12.452
29. IC	58,29	-	52,65	-	10.603	10.481	10.609	1,15	9.885
DS DO	73,54	-	63,62	-	13.321	12.751	13.384	4,13	13.245
IZIP	74,88	57,69	65,51	16,32	13.599	13.215	13.628	2,71	13.635
PD	42,01	-	34,47	-	7.646	7.134	7.646	6,69	8.955
IBI	68,52	-	58,50	-	12.471	12.460	12.471	7,71	13.080
DS SOZD	71,17	-	62,33	-	12.966	12.061	12.953	6,80	13.678
IMP	59,56	44,06	55,26	10,64	10.813	10.270	10.840	4,84	11.468

ontaža ima vse manj dela in vse več konkurentov

Kdor hoče delati vse, ne bo nič naredil zelo dobro

Polletne bilance naših montažnih tozdov so kaj različne. Medtem, o je pri nekaterih kriza že očitna, kažejo za druge številke še zdravo oslovanje. Toda podatki o sklepanju pogodb nam ne obetajo nič dorega. Ni več velikih objektov v Sloveniji. Na vrsti natečajev v drugih epublikah smo propadli, ker smo bili dosti dražji od konkurentov. ako nekaterim tozdom že grozi pomanjkanje dela.

V. d. direktorja delovne organizacije Promont Samo Poljanšek nam je dal podatke za tri montažne tozde v tej delovni organizaciji. Tozd Ogrevanje-vodovod je ostal za 4 odstotke pod načrtovano fakturirano realizacijo, Klima montaža jo je presegla za 18 odstotkov, Montaža Koper pa je za 16 odstotkov pod načrti.

Če pa pogledamo, kako se je ibal dohodek, je slika drugačna. Najbolj ga je povečal tozd Ogrevanje vodovod (za 17 odstotkov), Klima Montaža za 10, dohodek Montaža Koper pa je za 2 odstotkov manjši kot lani.

K slabšim rezultatom Montaže Koper prispevajo notranje slabosti

Problematika tozda Montaža Koper ne izvira le iz splošne gospodarske situacije, pač pa tudi zaradi notranjih slabosti. Zaradi neurejenih odnosov šepa tudi takovost dela — od priprave, prek nabave do operativne organiziranosti na gradbiščih. Tako je jasno, zakaj je tozd Montaža Koper v tako kratkem času tako strastično pokvaril svoje poslovne rezultate — še lani je bil zamreč dokaj uspešen.

Je pa presenetljiva tudi razlika med dohodkom tozdov OV in Klima montaža, saj Klima montaža presega plan fakturirane realizacije, pa se je OV pri dohodku vendar le bolje odrezal. Jasno, da to govori o nižjih stroških v tozdu Ogrevanje-vodovod.

Razlika pa je tudi zaradi nelačane realizacije, kajti med prihodke ob periodičnem računu me računovodstvo sešteti le enar, ki ga je tozd zares dobil, e pa vseh računov, ki so jih istaili. Če pogledamo neplačano realizacijo, pa vidimo naslednje: ri 188 milijonih šestmesečne akturirane realizacije ima Klima montaža okrog 13 milijonov še neplačanih terjatev, Ogrevanje-vodovod pa pri 300 milijonih realizacije le 10 milijonov. Se pravi, da ima Ogrevanje vodovod dosti manj odprtih terjatev, posebej če gledamo v razmerja do celotne realizacije. Posledica je, da ima Klima montaža precej slabši dohodek, kot bi ga imela, e bi njeni partnerji sproti plačali račune.

Tudi počasnost Inženiringa je zmanjšala polletni izkupiček

V Promontu se zaradi tega precej jezijo na Inženiring. Razne fakture za dela, za katera je sklenil pogodbe Inženiring, so investitorji potrdili prepozno, da bi lahko dohodek všteli med polletni izkupiček. »Zaradi spornih nadev, ali če vemo, da ima investitor težave z likvidnostjo, se sploh ne razburjamo,« pravi Samo Poljanšek. »Jezi pa nas, da se taki kiksi pojavljajo pri nepornih zadevah. Ljudem, ki imajo v Inženiringu opravka s akturami, bi moralo biti jasno, da ni vseeno, ali je situacija potrjena 30. 6. ali 1. 7. Res ne vem, ali gre tu za neznanje ali za grobo nalomarnost.« Ob obravnavi polletnega računa so zato nekateri v delovni organizaciji predlagali, da bi bilo prav, če bi tudi Inženiring neposredno čutil posledice brezbrižnosti pri izstavljanju in potrjevanju situacij — na primer, če bi mu od njegovega deleža odšteli vsoto, ki bi jo pri določeni vrednosti del navrgle obresti, če bi bile situacije hitreje potrjene.

»Če ne bi bilo omenjenih slabosti, bi bili z Inženiringom zares zadovoljni,« pravi Samo Poljanšek. »Saj je dobila Klima montaža lani več kot 45 odstotkov pogodb prek Inženiringa, Ogrevanja-vodovod pa tudi nad 30 odstotkov. Le Montaža Koper jih z 10 odstotki pogodb manj čuti.«

Zdaj pa poglejmo, kako je s pogodbami za prihodnje!

Pogodba za nikšički vodovod je trenutno edino veliko delo

Najprej dobre novice: Tozd Ogrevanje-vodovod ima dovolj dela do pozne jeseni. Povpraševanje po montaži centralne kurjave in vodovodnih instalacij še traja in tu je sklenjena tudi edina zares velika nova pogodba in sicer za gradnjo vodovoda Nikšič.

Povsem drugače pa je s tozdom Klima montaža. Klima montaža je svoj polletni plan realizacije sicer presegla, toda polletni plan pogodb je ostal neizpolnjen. In v Promontovi prodaji niti za naprej ne vidijo možnosti, da bi za Klimo montažo našli dovolj dela.

Klimatske naprave so žrtev energetske krize

Ta dejavnost, ki je bila nekaj časa zelo konjukturna, je prišla pod udar že zaradi energetske krize. Ko se je podražila nafta in energija nasploh, so v tujini in doma začeli ugotavljati, da klimatizacija v takšnem obsegu, kot so jo vgrajevali prej, ni več potrebna oziroma je nesmotrna. Posledica gospodarske situacije v Jugoslaviji pa je, da se ustavlja gradnja že začetih objektov, ali se odlaša z objekti, za katere so pogodbe že sklenjene.

O slabih perspektivah za montažno delo v prihodnosti jasno govori tudi dejstvo, da je premalo dela za projektivne biroje — tako OV, Klima montaža kot Koper. Če danes ne projektiramo, pomeni, da jutri ne bomo gradili.

»Dejstvo, da smo dobili vse objekte, ki se gradijo s krediti Ljubljanske banke, kaže, da smo naredili, kar moremo,« pravi Samo Poljanšek. »Toda v Sloveniji zdaj ni več kapitalnega objekta.«

V drugih republikah nismo dobili del, ker smo predragi

Vse bolj očitno postaja, da ima Jugoslavija preveč monterjev za stabilizacijski obseg gradnje. To seveda pomeni, da se vsi na vse kriplje borijo za delo. Borijo pa se z nizkimi cenami. Inženiring je skušal pridobiti delo v drugih republikah (Olimpijska dvorana Sarajevo, RTV Sarajevo, hotel Agava v Budvi, hotel Palace Petrovac na moru), toda naše ponudbe so bile precej predrage, da bi lahko računali na uspeh.

Kako naprej?

V. d. direktorja Promonta najprej omenja, da bomo morali drugače pristopiti k izdelavi ponudb. Navadili se bomo živeti od amortizacije, brez akumulacije, kajti še vedno je bolje imeti delo, pa čeprav samo pokrivaš stroške, kakor pa da brez dela čakaš na posle, kjer boš ustvaril dobro akumulacijo.

Zdaj niso časi, da bi tozdi metali drug drugemu polena pod noge

»Potrebno bo tudi mnogo več medsebojnega razumevanja med tozdi v sozdu,« pravi Samo Poljanšek. »Morala bo prodreti zavest, da je bolje, če smo vsi 80-odstotno zasedeni, kot pa da eden ostane povsem brez dela.«

Kot primer neprincipielnega obnašanja v sozdu opozarjajo na celjsko bolnišnico. V začetku so se, kot pravijo, domenili, da bo pri gradnji sodelovala tudi Klima montaža, ki bo izvajala klimatske naprave, vse ostale instalacije pa naj bi izvršila Klima Celje. Zdaj pa hočejo Celjani narediti še klimatske naprave in to ravno v času, ko je Klima montaža brez dela.

Kar se tiče spora zaradi celjske bolnišnice, pravi direktor delovne organizacije Klima Celje inž. Lojze Zupanc, da je pogodbo za dela na tem objektu sklenil tozd Inženiring, ki je dela, kot običajno, oddal izvajalskemu tozdu. Tokrat je bila pač določena Klima Celje. Svet Inženiringa je o tem ponovno razpravljal, pravi Lojze Zupanc, in obveljala je odločitev, da naj opravi vsa dela na bolnišnici Klima Celje. Direktor celjske Klime tudi trdi, da njemu ni poznan noben predhodni dogovor, po katerem naj bi izvajala klimatizacijo na celjski bolnišnici ljubljanska Klima montaža.

Svet Inženiringa je o tem razpravljal konec maja in sprejel sklep, naj vsa dela na celjski bolnišnici izvaja Klima Celje. V razpravi so tako odločitev utemeljevali, češ da je Klima Celje ves čas sodelovala pri pridobivanju tega posla, da je objekt v njeni neposredni soseščini in da si bo Klima Celje s tem delom pridobila dobro referenco.

Tomos, Koper

Iz neuspešnih natečajev moramo potegniti nauke

Tozd Ogrevanje-vodovod je kot že rečeno, zaenkrat dobro preskrbljen z delom. Vendar pa to ne pomeni, da lahko ta tozd križem rok gleda v prihodnost. Iz naših neuspešnih natečajev za velika dela v drugih republikah moramo potegniti zaključke. Prav verjetno je, da so vsaj v nekaterih naši konkurenti sestavljali nerealne ponudbe. »Zares ne vidim možnosti, kako bi lahko uspešno zaključili posel s cenami, kot so jih določili za nekatere pogodbe. Prepričan sem, da bodo našli način za uveljavljanje podražitev,« pravi Samo Poljanšek.

Toda da konkurenca dela z izgubo ali skuša naplahtati investitorje, bo za nas bolj slaba tolažba, če bomo brez dela. Zamisliti se bo treba tudi nad lastnimi cenami in ugotoviti, kaj bi lahko naredili, da bi bili cenejši.

Na primer: Planska cena ure tozda OV je nekako za 50 dinarjev dražja od Klima montaže. Toliko je višja režija v tem tozdu. Pa ne prispevki za delovno skupnost v Promontu ali sozdu in sploh režija na višjih ravneh. Vse to plačujeta oba tozda enako. Razlika je predvsem zaradi stroškov, ki nastajajo za vzdrževanje in obratovanje OV upravnih in proizvodnih prostorov. Ali se tu ne bi dalo kaj bolj smotrno urediti in poceniti, še posebej, če upoštevamo, da je zraven Dvigalo, sicer iz druge delovne organizacije, ki ima prav tako nekatere precej visoke stroške.

Toliko o Promontovih montažnih tozdih.

Pomanjkanje projektantskih naročil napoveduje suhe mesece

Elektromontaža je v 6 mesecih presegla načrtovano fakturirano realizacijo za 31 odstotkov. Za Elektromontažo nikakor ne bi mogli reči, da ji zmanjkuje dela, saj so polletni plan pogodb presegli za 24 odstotkov. To je dobro. Toda projektiva je izpolnila komaj 22 odstotkov šestmesečnega plana, kar že kaže slabo perspektivo.

Direktor tozda Inženirski biroji v Mariboru Ervin Forstner pravi, da bodo letos uspeli zagotoviti dovolj dela. Po slabem startu v januarju in februarju (zimski čas), so bili naslednji meseci uspešnejši. Toda če je dela dovolj za letos, je vprašanje, kako bo prihodnje leto. Zamisliti se je nad tem, da letos nismo uspeli pridobiti večjega objekta kot so bili v preteklosti npr. Tovarna sladkorja Ormož, Krka Ljutomer, Kotlarna TO Maribor, Energana Varaždin ipd. in da je velikost objektov le nekaj 10,000.000 dinarjev. Tudi v bližnji perspektivi ni videti, da bi se pripravljala gradnja večjih objektov, ki bi bili primerni za IMP. Poleg tega je vedno dovolj prisotna zahteva investitorjev, da bi izvajalci dela kreditirali.

PMI Maribor izvaja v Mariboru in okolici komaj 25 odstotkov svojih zmogljivosti, kar pomeni, da morajo tudi drugam. Zadnja leta so precej delali v Vojvodini (hoteli Kanjiža, Park 2 Novi Sad itd.) in da bi si tam zagotovili delo tudi v prihodnje, so sklenili samoupravni sporazum z inženirsko firmo Plan — Novi Sad.

Pri montaži se moremo bolj usmeriti v izvoz

Ker pa je na domačem trgu vse manj dela, bo torej nujno uresničiti 20-odstotno usmeritev v izvoz, kot je že opredeljeno v srednjeročnem planu. Toda za prodor v tujino bo potrebno še marsikaj narediti tako v Jugoslaviji kot v IMP, pravi inž. Forstner. Npr. Jugoslavija še vedno ni članica FIDIC (mednarodna organizacija svetovalnih podjetij), kjer članice dobijo na vpogled pregled tenderjev, ki so v izdelavi, celo dva meseca in več prej kot nečlanice.

Tudi v IMP bo potreba še marsikaj narediti, posebno kar se tiče strokovnjakov za investicijska dela v tujini. Tozd Inženiring sicer dosega zelo lepe uspehe v Iraku, vendar bi bilo koristno zastaviti še na drugih tržiščih.

V PMI so se problema lotili tako, da so v podiplomski študij za izvajanje investicijskih del v tujini, ki je prvi tovrstni študij pri nas, vpisali 5 sodelavcev. Prvi bodo študij končali leta 1982.

Ob visokih cenah bledijo naše druge prednosti

Tudi PMI ima težave s konkurenco. Na nekaterih objektih so cene naših ponudb tudi do 30 odstotkov večje od konkurenčnih, pravi inž. Forstner. To sicer ni nič novega, ker smo tudi prej bili pri malih objektih in stanovanjski izgradnji dragi, toda PMI aduti so bili kompletnost tako pri projektiranju kot pri izvedbi, dobro obdelane ponudbe (pri zanimivih objektih so vedno ponujali še lasten predlog in tehnično rešitev) in renome, ki so si ga ustvarili s solidnim delom v preteklosti.

Zdaj, ko je konkurenca ostrejša, pa bo potrebno narediti še kaj več. »Mislim, da bomo morali naše ponudbe še boljše obdelati, nuditi tudi variantno izvirne naše tehnične rešitve in izvedbe in na kraju krajev se bomo morali tudi bolj specializirati,« pravi inž. Forstner. »Zdaj vsi naši tozdi mislijo, da so sposobni organizirati in izvesti vsak posel, v resnici pa si lahko zares učinkovit in dober le, če si izkušen, kar pomeni da se specializiraš. Dostikrat govorimo o svojem znanju, vendar pri tem pretiravamo. Dejstvo je, da smo le malo objektov izgradili ‚na ključ' in to od projektov se pravi z vgrajeno lastno tehnologijo do preizkusnega pogona. V glavnem smo še vedno instalaterji in monterji, ki jim manjka le še korak, da bi lahko prodajali tudi svoje znanje.«

S specializacijo osvaja PMI zahtevnejše tehnologije

V PMI so se iz gornjih razlogov odločili formirati v tozdu IB sektor za kompletne objekte, ki ima nalogo osvojiti nekaj perspektivnih zahtevnejših tehnologij, s katerimi bomo specializirani in konkurenčni doma in v tujini.

Poleg energetskih objektov, kjer je že precej napravljenega, ponujajo ABC Pomurki kompletno Cafilerijo — tovarno za predelavo živalskih odpadkov, v čemer vidijo možnosti tudi za vnaprej.

Da bi svojo ponudbo lahko kompletirali, so organizirali v Kranju enoto kemikov in biologov, ki se ukvarjajo s problemi ekologije — čiščenje odpadnih voda.

Problem razvoja vidijo v tem, da s strani nekaterih tozdov ni pravega razumevanja za tovrstne naložbe, vendar napredka brez tega ne bo.

Naslednja zadeva, na katero opozarjajo tudi Mariborčani, pa je dogovarjanje med tozdi in delovnimi organizacijami, ki je zaradi enakih programov dela še kako potrebno. Dela bo manj, konkurenca drugih montažnih organizacij bo vse ostrejša, zato nima smisla, da bi si metali polena še mi sami med seboj.

»Lahko rečem, da smo pri dogovarjanju v sozdu naredili korak naprej. Tako smo se s KLIMA Celje in OV v zadnjem času uspešno dogovorili, kdo bo izvajalec določenih poslov,« je rekel inž. Forstner.

Torej vendarle nekaj spodbudnega za konec.

LOJZE JAVORNIK

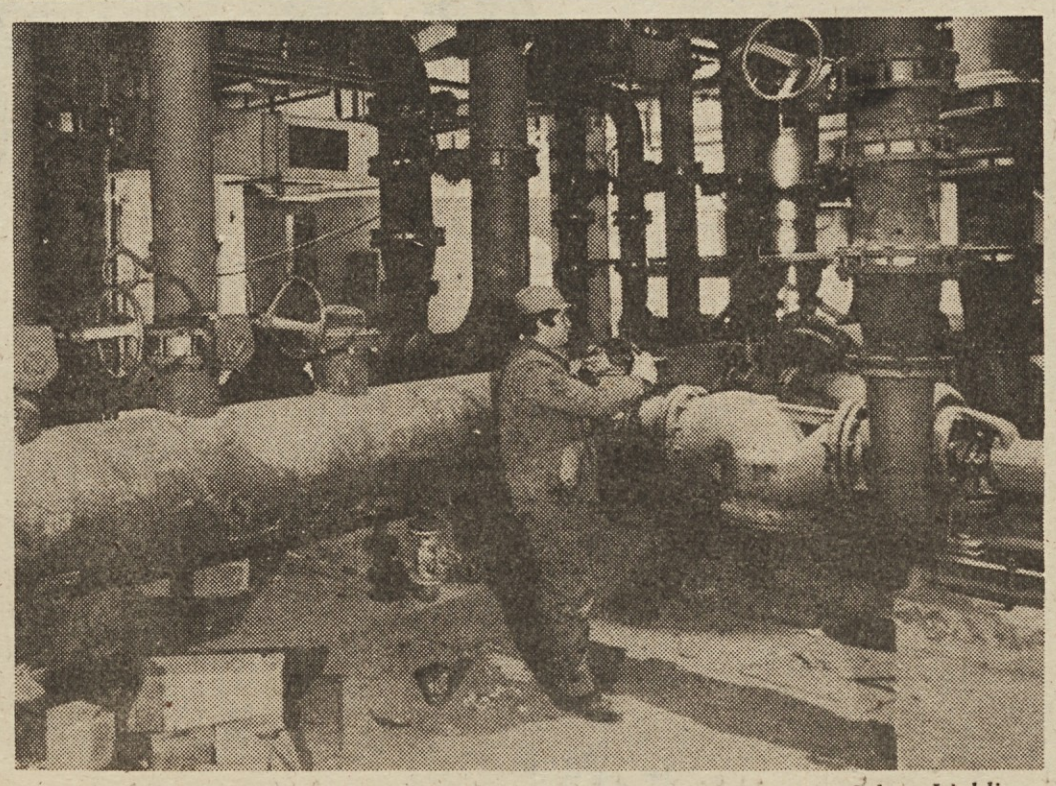

Julon, Ljubljana

Najprej usmeritev, nato poklic

Slike k članku o montažni dejavnosti smo vzeli iz prospekta, ki ga je pripravila delovna organizacija Promont za učence osnovnih šol, da bi jih navdušili za poklice, ki jih potrebujemo v montažni dejavnosti. V prospektu so opisali, kakšne poklice potrebujemo in kaj počnemo, predstavili so sozd in svojo delovno organizacijo in spregovorili tudi o pogojih študija in štipendiranja ter dom učencev IMP, v katerem bivajo učenci v času šolanja. Fotografije za omenjeni prospekt in slike, ki jih objavljamo, je posnel fotograf Dušan Škrlep.

Predstavljamo vam tozd Alchrom

Na sedanji lokaciji nimajo več možnosti za nadaljnji razvoj

Alchrom je najmlajši tozd v okviru IMP-ja. Od 1. januarja letos je namreč združen v delovni organizaciji IZIP. Zato smo se odločili malo bolje predstaviti ta tozd, njegov proizvodni program, gospodarske rezultate in razvojne načrte.

Ruše niso ravno velemesto, pa sem imel vendarle težave, da sem našel Alchrom. Vzrok pa je bil v tem da sem iskal objekt, ki bo podoben tovarni ali vsaj delavnici in sem seveda gladko spregledal napis Alchrom na adaptirani stanovanjski hiši, kjer je sedež tega tozda. Seveda ima Alchrom tudi proizvodne prostore, ki pa so na dvoriščni strani.

Kak kritičen bralec mi bo že na začetku očital, da ga čisto nič ne zanima, kakšne težave ima neroden novinar, kadar išče kak IMP-jev tozd — in strinjam se z njim. S to zgodbo sem hotel povedati, da imajo Alchromovi delavci povsem prav, ko trdijo, da je gradnja nove tovarne za njih življenjskega pomena.

Za nove stroje ni bilo prostora

Na sedanji lokaciji je površina celotne parcele 3700 kvadratnih metrov. Od tega merijo delavnice 900 kvadratnih metrov, upravni prostori 260 metrov, ostalo pa je dvorišče in skladišča. Da so sedanje prostore zares do konca izkoristili, govori tudi naslednje dejstvo, ki ga je povedal direktor tozda Zoran Kos: Alchrom je vsa zadnja leta precej dobro posloval in je ustvaril kar lepe denarce akumulacije, ki pa jih ni mogel investirati v razvoj, ker za razvoj, se pravi za nove stroje in drugo opremo, enostavno nima prostora.

Začetek Alchroma sega v leto 1958. Tokrat je krajevni ljudski odbor Ruše ustanovil delavnico za popravilo strojev, ki se je imenovala Svit. Po letu 1962 pa so v tej delavnici začeli proizvajati sedanji program, to je posode iz nerjeveče pločevine, zato so tudi spremenili ime v Alchrom, ki bolj ustreza njihovemu proizvodnemu programu.

No denar ni propadel. Nalagali so ga v obratna sredstva, kar se jim zdaj obrestuje, saj so trenutno založeni z osnovnim repromaterialom do konca leta. To pa ni od muh v sedanjih časih, ko je oskrba z repromaterialom nasploh zelo problematična. In tudi dejstva, da Alchrom ima osnovnih repromaterialov do konca leta ne kaže razumeti, kot da je stanje idealno. »Nekaterih materialov sploh ne moremo dobiti, toda z malce fleksibilnosti se znajdemo in si pomagamo s podobnimi repromateriali« pravi Zoran Kos.

Alchrom proizvaja nerjavečo procesno opremo za potrebe prehrambene industrije. Oprema, ki jo izdelujejo, pa je za različne namene:

— Približno polovico njihove proizvodnje je oprema za mlekarne. Izdelujejo vse vrste posod (od tehnoloških mešalnih posod do silosov velikosti 100 kubičnih metrov) grelne mešalne posode za mlekarne, v zadnjem času razvijajo tudi opremo za sirarne (sirne kadi in podobno), pralni stroji in transportne naprave za mlekarne in končno sodijo v mlekarniški program še neserijske armature in druga oprema, ki jo izdelujejo po naročilu.

— Oprema za pripravo sadnih sokov in oprema za vinske kleti. To so v glavnem tehnološki rezervoarji in posebne armature.

— Preostali del Alchromove proizvodnje pa je oprema za kozmetične in kemične tovarne po posebnih naročilih ter črpalke v higienski izvedbi za potrebe vseh prej naštetih programov.

Vsa oprema, ki jo izdeluje Alchrom, je plod lastnega razvoja. Tipskih izdelkov je okrog 40 odstotkov, medtem ko je večina opreme, ki jo je treba projektirati za vsako naročilo posebej. Le manjši del — okrog 10 odstotkov njihove proizvodnje — je izdelkov, ki jih naredijo po dokumentaciji kupca.

Svoje izdelke prodaja Alchrom po vsej Jugoslaviji, izvaža pa ne, ker so zahodni proizvajalci tovrstne opreme daleč pred jugoslovanskimi, ki jim zato ne morejo konkurirati ne s ceno ne s kakovostjo. Zato se Alchrom v povezavi s tozdom Zastopstva šele pripravlja, da bi skušal prodreti tudi na zahodna tržišča.

Ko so bili v našem Glasniku pojasnjeni razlogi za vključitev Alchroma v delovno organizacijo IZIP, je bilo že prikazano, kako naglo se je povečal plasman Alchromovih izdelkov v povezavi s tozdom Zastopstva. Danes proda Alchrom približno 20 odstotkov svoje proizvodnje preko tozda Zastopstva v okviru skupnega nastopa pri gradnji mlekarn. Okrog 60 odstotkov prodajo sami neposredno, okrog 20 odstotkov pa prodajo s posredovanjem drugih organizacij (Največ sodelujejo z mariborskim Metalprimom, ljubljanskim Smeltom in novosadskim Tehnoprocesom).

Alchrom ima okrog sto zaposlenih (od tega 72 delavcev v proizvodnji na normiranem delu), ki so lani ustvarili 95 milijonov dinarjev celotnega prihodka, od česar je bil dohodek okrog 50 milijonov dinarjev. Večina zaposlenih so kvalificirani in visokokvalificirani delavci kovinske stroke.

Nova tovarna, isti program

Glavna naloga, ki je trenutno pred kolektivom Alchroma pa je, kot smo že uvodoma omenili, selitev v nove prostore, ki jih bo treba seveda prej še zgraditi. V novi tovarni bodo nadaljevali sedanji proizvodni program, vendar pa bodo lahko začeli osvajati zahtevnejše izdelke. Predvsem pa bodo uvedli čistejšo tehnologijo in notranji transport, kar bo olajšalo delo. Z namenskimi stroji pa bodo odpravili ročno delo in tako povečali storilnost. Števila zaposlenih ne bodo povečali, saj bi primerno usposobljene delavce itak težko našli.

Kar se opreme za novo tovarno tiče, je ne bo treba uvažati. Kar precej strojev bodo naredili sami — nekatere so že — druge pa bodo proizvedli za svoje potrebe.

Alchromova prizadevanja za gradnjo nove tovarne trajajo že skoraj štiri leta. V tem času se je v Rušah izoblikoval predlog, da bo Alchrom dobil 2 hektara zemljišča južno od tovarne dušika.

Postopek je bil tako dolg, ker je bilo treba spremeniti zazidalni načrt. Predlog odloka o spremembi zazidalnega načrta za to območje so sprejeli zbori mariborske občinske skupščine na seji konec junija. Takoj nato se je začel odkup zemljišč, Alchrom pa je naročil gradbeno dokumentacjo.

Če bo šlo vse po načrtih, pričakujemo v Alchromu, da bodo prihodnje leto zasadili lopate, v prvi polovici leta 1983 pa naj bi v novih prostorih že stekla proizvodnja.

Po osnovnem investicijskem elaboratu bo imel novi objekt 2500 kvadratnih metrov delavniških prostorov, poleg pa bodo tudi minimalni prostori za upravo. Vrednost investicije je ocenjena na 85 milijonov dinarjev. V to je všteta infrastruktura, gradbena dela in nekaj opreme, medtem ko bodo večino strojev tako ali tako preselili iz sedanjih prostorov.

Omenili smo že, da bo Alchrom v novi tovarni v okviru svojega programa razvijal zahtevnejše proizvode. Trenutno osvajajo kompletno linijo za proizvodnjo sirov. Pri tem bodo sodelovali s tujimi partnerji, ki bodo dobavljali tiste dele, ki jih v Jugoslaviji ni dobiti — ob naporih, da bi čimveč izdelali sami.

To pa ni vse. V sodelovanju z Radensko osvaja Alchrom zahtevnejše stroje za pranje plastične embalaže. Z zahodnimi firmami se pogajajo o proizvodnji barvalnih strojev za tekstilno proizvodnjo. Začeli pa so tudi osvajati proizvodnjo nove družine črpalk.

LOJZE JAVORNIK

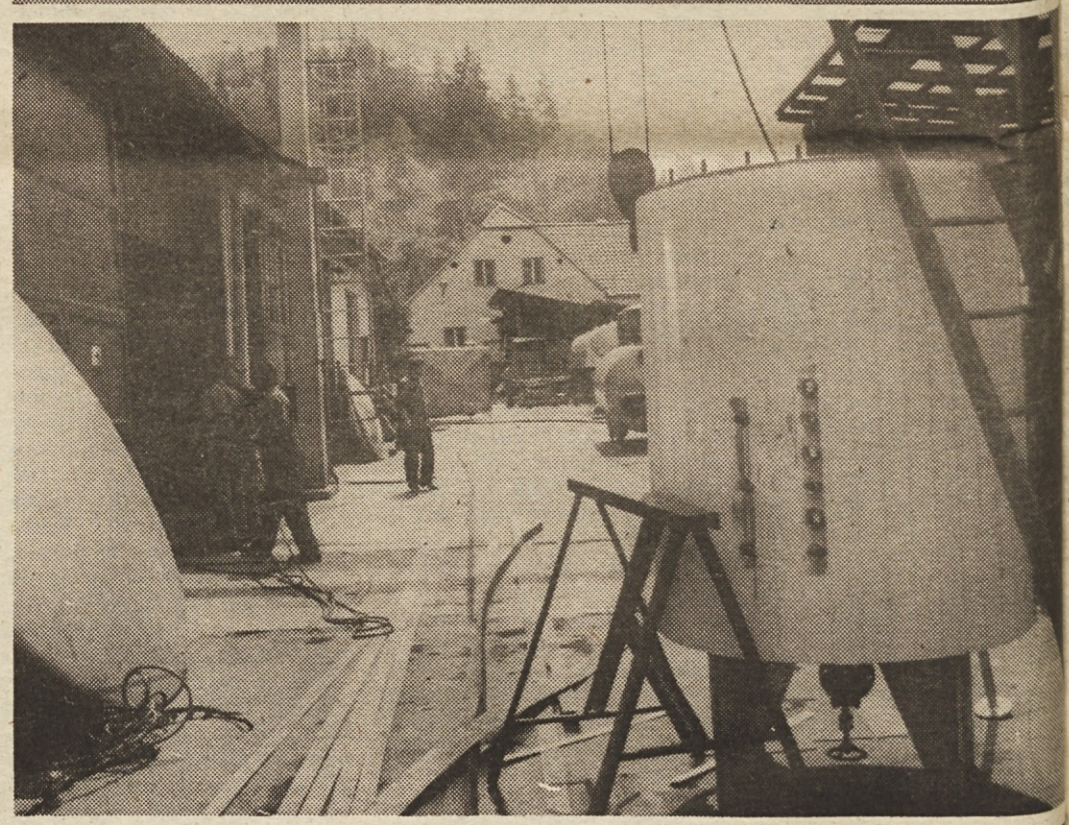

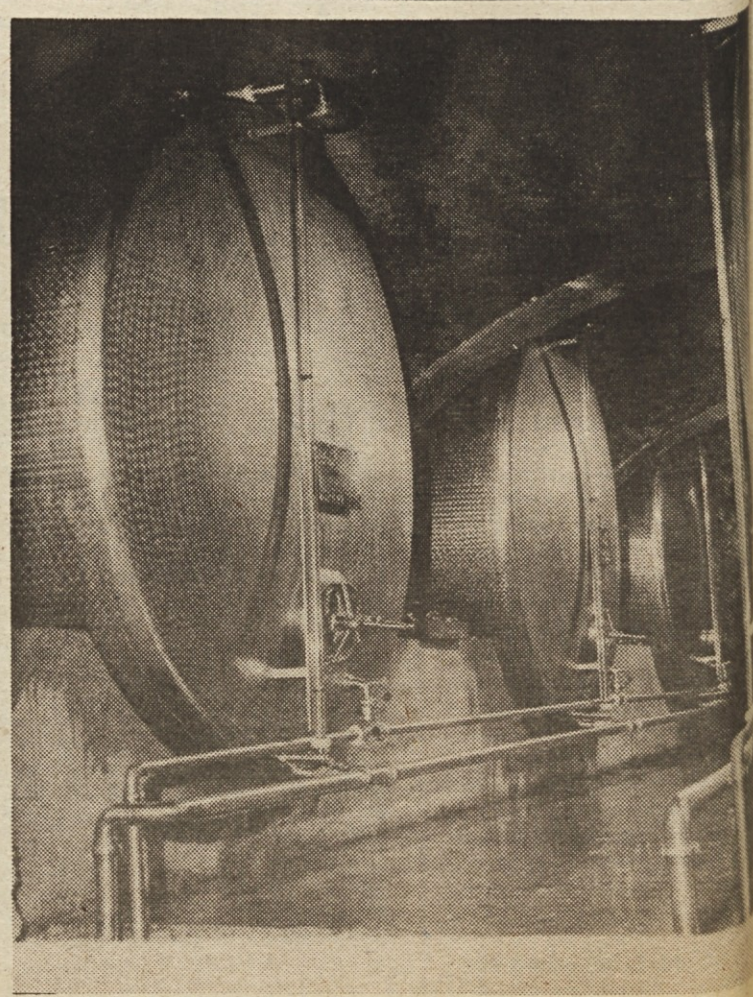

Alchromov izdelek: Cisterne za vinsko klet.

Za tozd Dvigalo pripravljajo nov sanacijski program

Če tokrat ne bo rezultatov, bo to zadnja predstava

Emondov tozd Dvigalo že nekaj let boleha, pa kljub številnim sanacijskim programom ne pride in ne pride na zeleno vejo. Sedanji gospodarski položaj pa je takšen, da lahko pričakujemo ravno pri tej dejavnosti še posebno pomanjkanje naročil in ostro konkurenco. Preživeli bodo le najboljši. Sklep je torej jasen. Dvigalo potrebuje nov sanacijski program, vendar tokrat ne za arhiv, pač pa načrt, ki ga bodo tudi zares začeli izvajati.

V delovni organizaciji Emond je delovna skupina za pripravo sanacijskega programa začela delati še decembra lani. Februarja pa je bila imenovana tudi na ravni sozda komisija, ki snuje ukrepe, kako bi Dvigalo končno le dvignili na zeleno vejo.

Dejstvo, da so ob polletni bilanci za ta tozd nekako izračunali pozitivno ničlo ne bo najbrž nikogar zavedlo, češ, da je potem vse v redu. Dvigalo namreč ni izpolnilo polletnega plana (fakturirana realizacija je bila za 16 odstotkov prekratka — lansko polletno pa so presegli za 19 odstotkov). Še bolj zaskrbljujoče je dejstvo, da je bil plan pogodb dosežen le 66-odstotno, kar seveda pomeni, da si ne moremo obetati boljših, pač pa kvečjemu slabše čase.

»Osnovno problematiko, s katero se srečuje ta tozd, lahko strnemo v dve ugotovitvi,« pravi v. d. direktorja delovne organizacije Emond Boris Krist. »Dosledno omejevanje investicij se odraža tudi pri dvigalih, ali bolje rečeno, pri dvigalih celo bolj kot pri večini drugih montažnih storitev. Poslovnih stavb, ki imajo bogata dvigala, se ne gradi več, stanovanjske stavbe postajajo nižje, tako da dvigal ne potrebujejo. Zato je konkurenca vse agresivnejša in se na tržišču pojavlja tudi z dumpinškimi cenami. Prva ugotovitev je torej: Če realno gledamo situacijo na tržišču, je dejansko možna realizacija za tretjino manjša, kot smo načrtovali.

Druga ugotovitev pa je, da je storilnost v tozdu Dvigalo nizka, stroški pa visoki. Storilnost pa je nizka predvsem zaradi slabe organiziranosti tako v proizvodnji kot v montaži,« pravi Boris Krist.

Torej: Dvigalo se nesporno bori s težkimi razmerami na tržišču, prav tako pa ne more biti dvoma, da tudi v domači hiši ni vse idealno organizirano. Daleč od tega!

Boris Krist je orisal glavne točke sanacijskih programov za Dvigalo, ki segajo od ukrepov, ki so nujni za zagotovitev tekočega poslovanja, pa do oblikovanja dopolnilnega proizvodnega programa.

— Dvigalo ima toliko dolgov in tako slabe finančne rezultate, da je poslovni odbor Interne banke spomladi sprejel sklep, da temu tozdu Interna banka ne bo dajala več kreditov. Sanacijska komisija v sozdu pa zdaj predlaga, naj bi Dvigalu spet dajali kreditne injekcije, da bo sploh še lahko živelo.

— Nadalje bo Dvigalu treba zagotoviti v letu 1981 še za okrog 8,5 milijona dinarjev deviznih pravic za uvoz repromateriala.

— Potreben bo rebalans letnega plana. Napisali smo že, da so tudi objektivni pogoji takšni, da ga ni mogoče doseči. V tozdu napovedujejo, da imajo montažnega dela dovolj do novembra, morda do konca leta. Proizvodnja pa ima za mesec in pol do dva meseca.

Vendar pa rebalansiranje plana ni zadeva, kjer bi človek lahko pisal številke, kot se mu zljubi. Dvigalo si je nabralo že precej finančnih bremen in zdaj ni izhoda: Ustvariti mora toliko sredstev, da bo svoja bremena pokrilo. Torej plana ni mogoče kar nižati.

V šestih mesecih je bilo 91 milijonov dinarjev fakturirane realizacije. Odprtih poslov je za 94 milijonov dinarjev, od tega računajo, da jih bo letos možno realizirati 75 milijonov dinarjev Prodaja bi morala pridobiti vsaj še za 40 milijonov dinarjev posla.

— Podrobno bodo analizirali vse proizvodne funkcije in iskali najboljše organizacijsko tehnološke rešitve, da bi bilo delo čimbolj učinkovito. Posebno pozornost bodo posvetili standardizaciji in tipizaciji dvigal, da bi vanje vgrajevali čimveč domačih delov.

— In če smo ugotovili, da dela ni dovolj, potem je logičen sklep, da bo treba zmanjšati število zaposlenih tako v režiji kot v proizvodnji. Pri iskanju novih del za Dvigalove delavce bo seveda morala priskočiti na pomoč delovna organizacija Emond in ves sozd, pravi Boris Krist.

V Dvigalu je trenutno 253 zaposlenih, od tega okrog 90 v režiji.

— Sanacijski komisiji iščeta za Dvigalo tudi dopolnilni proizvodni program, saj ni pričakovati, da bodo naročila za dvigala postala številnejša. Ta dodatni program pa bi moral biti tak, da bi lahko z njim ustvarili kar med četrtino in tretjino vse realizacije, moral bi biti akumulativen, ne bi smel zahtevati investicij v opremo in potrebovati bi moral čimkrajši zagonski čas. Takega programa pa doslej še niso našli. Tudi če bi drugi tozdi imeli v rokavih kakšno močno karto, bi jo najbrž le stežka odstopili Dvigalu, kajti gospodarske razmere so takšne, da vsak raje hrani zase tisto, kar mu daje obete, da mu bo lahko v pomoč, če bo prišel v zadrego.

Tozd ima nekatere možnosti, vendar letos po oceni v. d. direktorja delovne organizacije od vseh teh dodatnih programov ni pričakovati več kot 6 do 7 milijonov dinarjev realizacije. Ti programi pa so: smučarske vlečnice, ogrodja za hidravliko, regulacije asinhronih motorjev in proizvodno sodelovanje s Haushahnom.

Skratka, pri teh programih je glavna pomanjkljivost, da ne morejo dati dovolj hitro dovolj ugodnih finančnih rezultatov.

Boris Krist pravi, da so v Dvigalu razvili regulacijo asinhronih motorjev, ki ma vse pogoje, da bi jo lahko uspešno proizvajali. Vendar pa to ni končni izdelek, ki bi ga lahko prodajali, pač pa pride v poštev kot sestavni del pri drugih strojih. To pa pomeni, da bodo potencialni kupci potrebovali določen čas za prilagoditev svoje tehnologije, da bodo lahko vgrajevali ta novi izdelek.

Dvigalo si je precej obetalo od programa smučarskih vlečnic, kaže pa, da so delali ročune brez krčmarja, saj so sklenili le pogodbi za vlečnici na Zlatiboru in Pohorju. Denarja za investicije je namreč na tem področju še manj kot sicer. Za velike komplekse (na primer olimpijske igre) pa Dvigalova ponudba ni dovolj vsestranska in tu se preko domačih delovnih organizacij pojavlja močna tuja konkurenca s sodobno tehnologijo in možnostjo kreditiranja. Pojavili pa so se tudi drugi domači izdelovalci vlečnic (med njimi Elan, Bor, Zreče...) Tečejo tudi pogovori s Haushahnom, ki mu je Dvigalo ponudilo predlog, kaj bi lahko zanje delali. Dogovor sicer še ni sklenjen, vendar so obeti da bo, kar bi za Dvigalo pomenilo okrog 600.000 mark prihoda letno. So pa problematične cene, zaradi dragega repromateriala, pa tudi delo pri nas ni dovolj poceni.

Tako je pripovedoval v. d. direktorja delovne organizacije Emond Boris Krist. Točk je precej, nalog tudi, konkretnih usmeritev ne manjka — toda ali nismo vsega tega že slišali? Ali se niso vsi dosedanji stabilizacijski in sanacijski načrti v Dvigalu vrteli okrog istih ugotovitev in usmeritev? Morda bo novi program še obsežnejši in še bolj celovit kot dosedanji — toda kakšen bo naslednji? Sanacijo v Dvigalu smo doživeli že večkrat, zdi se, kot da ima to predstavo tako rad, da jo ponavljajo skoraj vsako leto. »Kdaj bo naslednja ponovitev?« sem vprašal Borisa Krista.

»Moje mnenje je, da to ni niti vaja, niti generalka. Če že govorite o predstavah, potem lahko rečemo takole: Ali bo ta predstava uspela in se bo nadaljevala, ali pa sploh nobene predstave ne bo več. Se pravi, če ne bo šlo, bo treba tozd razformirati. S tem ne rečem, da bomo dejavnost dvigalogradnje opustili, saj je družbeno potrebna, zaželena in podprta, čeprav zaenkrat samo moralno. Toda če bo tozd padel v izgube, je jasno, da se moramo drugače organizirati. Kot vršilec dolžnosti direktorja delovne organizacije celo mislim, da smo z ukrepi okrog dve leti v zamudi. Ko se je Dvigalo selilo v nove prostore, je bil čas, da uredimo te zadeve. Toda takrat smo v glavnem samo pisali sklepe, ki jih je zdaj že cele skladovnice.«

Res je najbrž vsakomur jasno, da nas zdaj v večjo odločnost sili tudi splošen gospodarski položaj, ki ne bo dopuščal, da bi imeli neko dejavnost predimenzionirano in slabo organizirano. Pa vendar: Imeli smo že podobne programe in sklepe, ki niso uspeli.

Boris Krist: »Sanacijski program v takšni situaciji, ob takšni zgodovini lahko uspe le, če bomo vsi delavci tozda in tudi cele delovne organizacije zanj živeli in predvsem delali. Srečujemo pa se z dvema problemoma:

— Vodstvo tozda Dvigalo nič kaj ne zaupa delavcem prodaje dvigal v delovni skupnosti delovne organizacije. Očita jim, da se niso dovolj potrudili. Pri tem se mi zdi, da nočejo videti resnično težkih objektivnih pogojev za prodajo dvigal. Toda to bomo rešili in bomo zagotovili, da bo delovna skupnost zares naredila prav vse za najvišjo možno realizacijo. Tozd pa mora povečati svoje konkurenčnost. Zato smo pripravili sporazum, in predlog s katerim bomo znižali cene. V kratkem ga bodo dobili v obravnavo samo upravni organi tozda Dvigala.

— Odnosi med delavci v tozdu so se nedvomno nekoliko poslabšali. Slabi medsebojni odnosi pa spodkopujejo zavzetost delavcev za izvajanje sanacijskih programov. Gore sklepov iz let 1979 in 1980 ne upoštevajo. Po mojem je zelo slabo, ker delavci v tozdu vse preveč pasivno gledajo na svoje probleme. Ni jim jasno, da od zunaj ne morejo pričakovati rešitve in pretežne pomoči, razen tega, da bo delovna skupnost naredila vse, kar je mogoče, za boljšo prodajo in organizacijo. Te pasivnosti po mojem niso krivi prenizki osebni dohodki, saj kljub zaskrbljujočim rezultatom držijo korak z drugimi tozdi.

Osebno mislim, da ima večina problemov korenine v samem tozdu, če odmislimo objektivno dejstvo, da pomeni manj investicij tudi manj naročil za dvigala. Z informiranjem moramo doseči, da bodo delavci objektivno spoznali probleme in bodo tudi zavzeti za njihovo reševanje. To lahko dosežemo le s sodelovanjem vseh delavcev, ter družbenopolitičnih dejavnikov v tozdu, delovni organizaciji in sozdu. Splošna ocena pa je, da so družbenopolitične organizacije v tozdu preveč pasivne, včasih pa tudi kaže, da jim ljudje ne zaupajo več popolnoma.

LOJZE JAVORNIK

PMI Maribor

»Podmornica« v Kulkwitzu

Delovna organizacija PMI gradi v Nemški demokratični republiki kotlarno Kulkwitz. PMI je sicer že precej delala v NDR, saj je tam postavila že trinajst kotlarn, vendar so bile dosedanje na mazut. To pa je prva kotlarna na premog in še nizkokalorični premog vrhu vsega.

»Nekateri, ki so videli objekt v gradnji, se posmehujejo, češ, zakaj zganjamo toliko pompa,« pravi glavni projektant Emilijan Kožar. »Toda videz vara. Zunanje dimenzije objekta bodo res majhne, toda kotlarni v Kulkwitzu ne pravijo zastonj podmornica. Kar poglejte, koliko opreme bo vgrajene!«

Za kakšen objekt gre pove podatek, da bodo paro iz kotlarne Kulkwitz uporabljali za ogrevanje novega dela Leipziga — Grünaua, kjer bodo zgradili stanovanja za 100.000 ljudi. Zmogljivost kotlarne Kulkwitz bo 100 ton pare na uro. Dimenzije kotlarne pa so pač predpisali investitorji, zato jih je bilo treba upoštevati.

To je doslej največja kotlarna na premog, ki jo projektira in montira PMI. Praktično vsa oprema bo jugoslovanska. Kotle (vgradili jih bodo 6) so posebej za kotlarno skonstruirali v zagrebški delovni organizaciji TPK.

Rok za izgradnjo te kotlarne je zelo zahteven. Dela so se začela 1. aprila, poskusno obratovanje pa se mora začeti 15. decembra.

Emilijan Kožar pravi, da delo zaenkrat dobro napreduje in pri nekaterih opravilih terminski plan celo prehitevajo. Upajmo, da bo šlo tako vse do konca, sicer nam grozijo drastični penali: 75.000 dolarjev za vsak teden dni zamude.

Kot že rečeno, pomeni kotlarna Kulkwitz za PMI tudi nov tehnološki začetek. Ker tudi v Jugoslaviji toliko govorimo o nujnosti zamenjave tekočih goriv s premogom, nas je zanimalo, kakšne so možnosti, da bi kaj podobnega gradili pri nas.

PMI je dal v zadnjem času nekaj ponudb za gradnjo kotlarn na premog, toda zaenkrat je težko reči, kaj se bo iz tega izcimilo. »Projektanti in konstruktorji kotlov smo pripravljeni na novo gorivo,« pravi Emilijan Kožar, »težava je pri dobavah goriva. Investitorji, ki hočejo graditi nove energetske vire namreč nikakor ne morejo dobiti od rudnikov zanesljivih obljub o stalnejših dobavah premoga določene kakovosti — vsaj za pet ali deset let.« L. J.

Prevozijo tudi 14.000 kilometrov dnevno

Dan šoferjev v Iraku

V delovni enoti Bagdad — Irak se je v dobrih treh letih razvil močan avtopark. S povečanjem obsega del po raznih krajih Iraka si ni bilo moč zamisliti dela brez prevoznih sredstev in to osebnih, terenskih, kakor tudi tovornih vozil. Delovišča so oddaljena tudi do 500 km od matičnega sedeža IMP Bagdad.

Avtopark se nahaja 25 kilometrov od Bagdada — v naselju Abu Ghraib. Imamo tudi lastno mehanično delavnico za vzdrževanje in popravila naših vozil. Tu je tudi centralno skladišče vseh TOZD izvajalk del v Iraku, od koder razvažamo komisijone in ostalo robo.

Čeprav je sedaj na razpolago 10 tovornih vozil od dveh do 14 ton nosilnosti, ima avtopark veliko dela, saj nekateri vozniki prevozijo tudi od 12.000 do 14.000 km mesečno, kar je za voznike velik napor, zlasti v poletnih mesecih.

Poleg tovornih vozil razpolaga avtopark še s 65 terenskimi, osebnimi in dostavnimi vozili, ki jih uporabljajo vodje projektov, vodje montaž, monterske skupine, nabava ter organizacijska služba.

Avtobus nam služi za prevoz ljudi iz letališča, z njim vzdržujemo trikrat dnevno redno linijo Abu Ghraib—Bagdad in nazaj, od dela prostih dneh pa je avtobus na razpolago za izlete.

Omeniti je treba, da prizadevni šoferji skušajo s prevozom materiala čim hitreje zadostiti potrebam naših gradbišč, tako da ne potrebujemo tujih prevoznih usług.

Ko smo se zbrali na manjši zakuski ob dnevu šoferjev, se je tudi vodja delovne enote Bagdad inž. Kuret pohvalno izrazil o voznikih, da kljub ogromno prevoženih kilometrih in prometnim razmeram, ki so v Iraku, nismo imeli prometnih nezgod, si želimo da bo tako tudi v bodoče.

RAFAEL DRAŠLER

Problemska konferenca ZK v Klimi Celje

Opredelili so naloge za boljše delo delegacij

Predsedstvo konference OZK KLIMA Celje je pretekli mesec organiziralo I. problemsko konferenco o delovanju samoupravnih organov, delegacij in družbenopolitičnih organizacij.

Da bi dobili kompletnejši vpogled v družbenoekonomske odnose v naši DO smo pristopili k akciji, s katero smo se želeli dokopati do rezultatov na področju samoupravnega sporazumevanja samoupravne organiziranosti, stanja družbenoekonomskih odnosov, predvsem pa na področju delegatskih odnosov ter da bi ugotovili probleme in odprta vprašanja, ki bi predstavljala osnovo za naše nadalnje aktivnosti.

— Analiza uresničevanja delegatskih odnosov in samoupravnih odnosov je zajela praktično vse dele samoupravnega življenja v naši delovni organizaciji.

— Le-ta ni imela namen samo, da se informira o pomanjkljivostih, ampak da ugotovi dejanske vzroke zaostajanja ter sprejme ustrezne ukrepe za hitrejši premik v spreminjanje in dogovarjanje delegatskih, samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov.

— Analiza je torej kljub vsemu le grob pregled trenutnega stanja. Nanizane so samo nekatere splošne ugotovitve ter pomanjkljivosti in nerešena vprašanja, ki izhajajo iz notranjih ali zunanjih odnosov pa tudi formalno nedorečena praktična vprašanja.

Ugotavljamo pa, da so bili kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja, težav z oskrbo z repromateriali doseženi ugodni rezultati gospodarjenja. Naša aktivnost na tem področju mora biti usmerjena predvsem v rast dohodka, ki je rezultat večje produktivnosti in le-to je lahko ustrezna osnova za večje osebne dohodke. Sigurno pa imamo še rezerve, ki jih bo potrebno aktivirati na vseh področjih.

Kadar govorimo o samoupravni organiziranosti v naši delovni organizaciji moramo posebej izpostaviti delovanje in organiziranost samoupravnih delovnih skupin, saj te pogojujejo precej večjo aktivnost delavcev, njihovo iniciativnost in informiranost. Samoupravne delovne skupine so v večini primerov izredno aktivne, na splošno smo lahko z delovanjem SDS zadovoljni, kar pogojuje tudi sorazmerno dobro delovanje delavskih svetov.

Prva problemska konferenca je izoblikovala tudi naslednja stališča in sklepe:

— Družbenopolitične organizacije so dolžne nuditi delegacijam več neposredne vsebinske pomoči pri oblikovanju stališč o pomembnih vprašanjih.

— Samoupravni organi in poslovodni delavci morajo zagotoviti vse potrebne pogoje in pomoč za uspešno delovanje delegacij.

— Treba je bolj spodbuditi delovanje delegacij za SIS.

— V delegatskih skupščinah SIS je potrebno ponuditi delegatom več možnosti za odločanje z alternativnimi predlogi in podobno. S tem bi povečali zainteresiranost in sodelovanje delegatov pri oblikovanju dokončnih odločitev.

— V skladu s statutom in poslovnikom, morajo delegati prevzeti odgovornost, ki se ne konča s sprejetjem določenega sklepa, ampak se mora obvezno nadaljevati do njegove realizacije.

— Posebno pozornost je potrebno posvetiti izobraževanju tako, na področju samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in rednega opravljanja svojih delovnih nalog vsakega posameznika, s čimer bomo zagotovili boljše delovanje delegatskega sistema in boljše delo ter gospodarjenje.

— Organom družbenopolitičnih organizacij v TOZD Montažna proizvodnja bomo nudili vso potrebno pomoč pri njihovem delovanju, ki je zaradi narave dejavnosti često precej oteženo. Kljub vsemu ocenjujemo, da je delovanje družbenopolitičnih organizacij v TOZD MP upoštevajoč dejansko stanje zadovoljivo, saj so DPO skupaj z vodstvom TOZD uspešno uresničevali zastavljene cilje na področju dela in poslovanja.

— Temeljno sporočilo konference je, da je samoupravljanje sestavni del dela in ustvarjanja. Ni dobrega samoupravljanja brez njegove potrditve v uspešnem gospodarjenju in obratno, ni dobrega gospodarjenja brez ustreznega samoupravnega sporazumevanja, dogovarjanja in odločanja.

Na osnovi analize in stališč problemske konference ugotavljamo, da delovanje samoupravnih organov, delegacij in družbenopolitičnih organizacij ni idealno, dosegli pa smo zadovoljive rezultate, seveda pa si moramo še prizadevati za izboljšanje doseženega stanja, kar je skupna naloga vseh dejavnikov v DO. Vsak posameznik mora oceniti svojo aktivnost in prizadevanja za uveljavljanje socialističnih samoupravnih odnosov in pripravljenost, da bomo težave in pomanjkljivosti presegli in odpravili.

Člani ZK morajo s svojo aktivnostjo v samoupravnih organih, delegacijah in ostalih DPO ter sredinah zagotoviti višjo stopnjo delovanja, do konca tega mandatnega obdobja, ter tako zagotoviti boljšo osnovo za delovanje v naslednjem obdobju.

Predsedniki samoupravnih organov, delegacij, OOS in OO ZSMS še posebej pa SDK morajo spremeniti način dela v posameznem organu, povečati odgovornost in skrb za dobro delovanje organa, ki ga vodijo. Od ostalih članov je potrebno zahtevati in jim omogočiti kvalitetnejše in odgovornejše delo ter o njihovi aktivnosti obvestiti sredino, ki jih je delegirala, da bo le-ta lahko ustrezno ukrepala.

V kolikor je vzrok za slabo delovanje delegatov premajhna (nezadostna) usposobljenost, bo potrebno nadaljevati z izobraževanjem delegatov.

Vodje delovnih skupin (skupinovodje, oddelkovodje, obratovodje) vsi delavci, ki vodijo proizvodnjo in organizirajo delo morajo s svojo aktivnostjo v lastni sredini pospeševati in sodelovati pri vodenju razprav, sprejemanju odločitev in dajanju pobud z enako odgovornostjo kot vodijo in organizirajo delo, saj je to sestavni del njihovega dela in za neizvrševanje enako odgovarjajo.

E. M.

Kakšne kadre nam bo prineslo usmerjeno izobraževanje?

V zvezi z organizacijo praktičnega dela je v tozdih še precej neznank

Z naglimi koraki se približuje čas, ko se bodo naši bodoči mladi kadri začeli izobraževati v novem usmerjenem izobraževanju. Ker bi se morali tozdi na to izobraževanje dobro pripraviti, smo želeli zvedeti, kaj so doslej naredili v pripravah na usmerjeno izobraževanje in kako so zadovoljni z usmerjenim izobraževanjem. Do konca julija so na ta vprašanja odgovorili naslednji tozdi: Montaža Maribor, Inženirski biroji Maribor, Montaža Koper, Blisk, Alchrom Ruše, ISo Slovenske Konjice, Trata, Itak, Klima proizvodnja, Skip, Elektromontaža, Dvigalo.

Vsebina teh odgovorov pa je takšna:

V tozd Montaža Maribor in Inženirski biroji Maribor so razpisali štipendije za poklice, ki jih potrebujejo, in pripravljajo delavnico. Tozd Blisk je v pripravah na usmerjeno izobraževanje poslal šoli, ki je zadolžena za tovrstno izobraževanje, spisek potreb po kadrih, ki jih bo potreboval v prihodnjih letih.

V tozdu ISO Slovenske Konjice so imenovali inštruktorje za izvajanje proizvodnega dela oziroma delovne prakse, izdelali programe za proizvodno delo in delovno prakso, na seminar so poslali delavce, ki bodo inštruktorji proizvodnega dela. Seminar je organizirala Delavska univerza v Slovenskih Konjicah.

Trata bo omogočila prakso dijakom kovinske in elektrousmeritve

V tozdu Trata nameravajo v jeseni sprejeti na praktični del usposabljanja učence kovinske in elektrousmeritve. Sprejeli bodo tudi učence elektro usmeritve s prejšnje šentviške gimnazije (sedanja elektrousmeritev), ki pa niso tozdovi štipendisti. Tako tozd sodeluje s šolo v Šentvidu. Razpisali pa so tudi kadrovske štipendije.

Tozd Klima proizvodnja je v procesu usmerjenega izobraževanja določen za nosilca proizvodnega dela za ključavničarsko stroko. Letos so v tozdu razpisali štipendije po novem načrtu za poklice ključavničar, strojni ključavničar in trgovec, vendar niso zbrali želenega števila prijav zanje. Pripravljajo se za izvajanje proizvodnega dela in upajo, da bodo do februarja prihodnje leto, ko bodo sprejeli učence na proizvodno delo, pripravljeni na usmerjeno izobraževanje. Za izvajanje praktičnega pouka ima tozd usposobljenega delavca. Glede na nove zahteve v zvezi z izvajanjem proizvodnega dela bo tozd v letošnjem septembru za proizvodno delo usposobil vse svoje delovodje.

Tozd Skip se pripravlja na usmerjeno izobraževanje v okviru enote Izobraževalne skupnosti kovinske industrije v ljubljanski regiji.

Elektromontaža še išče štipendiste za elektro stroko

V pripravah na usmerjeno izobraževanje so bili v tozdu Elektromontaža kar aktivni, saj so sproti reševali tekoče probleme v zvezi s tem izobraževanjem. Težave so imeli pri pridobivanju planiranega števila štipendistov, da bi na ta način čez tri leta dobili strokovni kader za elektro stroko. Za ostale poklice so štipendije že podelili. Za bodoče učence so letos organizirali informativni dan. Izkazalo se je, da je bilo to koristno, saj so učenci postavljali veliko vprašanj v zvezi s štipendijami in s stroko. Tako so v tozdu staršem in učencem pomagali, da so se laže odločili za poklic.

Ves čas od razpisa za vpis v usmerjeno izobraževanje tozd sodeluje s šolami, ki vpisujejo učence v program elektroenergetike. Spoznali so, da so bolj sodelovali glede pridobivanja učencev s tistimi šolami, ki so že doslej pridobivale učence za poklice elektrostroke. Več težav pa je bilo z dosedanjo srednjo tehnično šolo in z gimnazijo, ki naj bi v usmerjenem izobraževanju izobraževali tovrstni kader.

Tozd ima že zbrane strokovnjake, ki bodo inštruktorji pri proizvodnem delu usmerjenega izobraževanja. V tozdu pričakujejo, da bo posebna izobraževalna skupnost pripravila samoupravni sporazum, enoten za vso Slovenijo, s katerimi naj bi urejali odnose med tozdom in šolo v zvezi z izvajanjem proizvodnega dela. Sporazum bo osnova za sklenitev pogodbe med tozdom in šolo glede finančnih in drugih medsebojnih obveznosti pri izvajanju programov proizvodnega dela. Pričakujejo pa tudi nadaljnja navodila za izdelavo učnih načrtov za izvajanje proizvodnega dela. V usmerjenem izobraževanju je v 2. in 3. letniku predvideno precejšnje število ur praktičnega pouka v šolskih delavnicah. Ker vse šole nimajo elektro delavnic, tozd pa je zainteresiran, da bi se praktični pouk kar najbolj dosledno izvajal, so se glede prostora in opreme za izvajanje praktičnega pouka v šoli dogovarjali predstavnik DO Emond in predstojnik šole.

TOZD Dvigalo se je v okviru priprav na usmerjeno izobraževanje povezal s črnuško osnovno šolo. Z njo se je tozd dogovoril za delovno prakso učencev osnovnih razredov. Prav tako se je s šolo dogovoril, da bo za 7. razrede organiziral informativne dneve v proizvodnji, kjer naj bi učenci bliže spoznali poklice in dobili smernice za lažje vključevanje v usmerjeno izobraževanje po končani osnovni šoli.

V tozdih Itak, Montaža Koper in Alchrom pa s pripravami še niso nikamor prišli.

Na vprašanje, kako so v tozdih zadovoljni z usmerjenim izobraževanjem, so ponekod izražali bojazen, da bodo iz usmerjenega izobraževanja prišli premalo praktično usposobljeni kadri. V nekaterih tozdih pa so se izognili odgovoru.

MARIJA PRIMC

Pogovor s praktikantko

Procenti ji ne delajo več težav

Vlasta Šorgo je letos z dobrim uspehom končala drugi letnik mariborske srednje ekonomske šole. Z njo smo se pogovarjali, ker je ena izmed dijakinj, ki v IMP opravlja počitniško prakso. Delavke v obračunu v mariborskem tozdu IB pravijo, da je pridna.

Da je prišla na prakso v IMP je malo pomagal oče, ki je zaposlen v mariborski Montaži. To je bilo lani, po prvem letniku. »Letos pa so me poklicali in vprašali, če bi spet prišla, ker že poznam delo.«

In kakšno je to delo? »Običajno delo pač. Računanje norm, odlaganje v mapo. Delam, kar mi rečejo. To, kar je delo delavke, ki jo nadomešča med dopustom.« Skratka čisto zaresno delo.

Je bilo v začetku kaj težko? Je po prvem letniku že vedela dovolj, da se je znašla? Ali ji pri počitniški praksi sploh kaj koristi to, kar se uči v šoli?

»To vsekakor. Najbolj uporabno pri moji praksi je seveda znanje strojepisa in to, da sem vedela, kako je treba oblikovati dopis. Iz šole sem tudi že poznala nekatere pojme, s katerimi se srečujem vsak dan. Če ne bi vedela, kaj je aval, akcept in podobno, najbrž ne bi imela kaj početi pri tem delu. Marsikaj pa so mi morali seveda pokazati, kako se dela.«

In po drugi strani: Kaj od prakse ji koristi v šoli?

»Računam veliko. Zdaj mi računanje s procenti ne dela več nobenih težav in nasploh znam delati obračune. Tu je praksa kar precej pomembna.« Zelo spodbudno!

In koliko bo zaslužila?

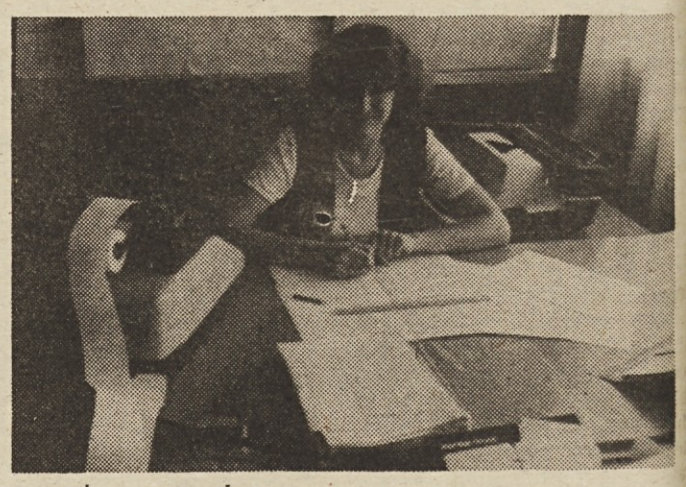

»Za mesec dni praktičnega dela bom dobila 3.500 dinarjev in za 660 dinarjev bonov za malico. To se mi zdi kar v redu.«

Avgusta bo šla na počitnice, septembra pa spet v šolo. In čez dve leti, ko bo maturirala? Pravi, da bi rada sicer študirala na Vekšu, še bolj pa si želi štipendije, in če jo bo dobila, bo morala pač spoštovati štipenditorjeve pogoje. Skratka, bomo še videli...

L. J.

Če ni denarja, ni prostorov, zmanjka tudi volje

Kultura pa res ni samo potrata

Da bi dobili čim vernejšo podobo o tem, kako je s kulturno dejavnostjo v IMP, smo se obrnili na tozde ter se pozanimali o tem, ali imajo kakšno kulturno društvo, ali sodelujejo z društvom ali delavcem omogočajo udeležbo na kulturnih prireditvah, o tem, za kaj se delavci najbolj navdušujejo in ali mislijo, da za kulturo dovolj naredijo.

Doselj smo dobili odgovore iz dvanajstih tozdov (Montaža Koper, Blisk, Montaža Maribor, Inženirski biroji Maribor, ISO Slovenske Konjice, Alchrom Ruše, Itak, Skip, Trata, Klima proizvodnja, Elektromontaža, Dvigalo).

Iz odgovorov smo zvedeli naslednje: Noben od tozdov nima svojega društva, za kar so vzroki različni od pomanjkanja prostora, denarja, včasih pa zmanjka volje, ki je potrebna za organiziranje. Delavci iz več tozdov pa prepevajo v pevskem zboru IMP.

V koprskem tozdu Montaža kažejo delavci zanimanje za petje in folkloro, saj so nekateri vključeni v pevski zbor »Ciril Kosmač« v Semedeli pri Kopru.

V tozdu Trata so delavci povezani s tovarno Dekorativna ter skupaj z njimi pripravljajo kulturne prireditve ob raznih priložnostih v tozdu (proslave ob državnih praznikih in druge svečanosti).

Bo razstav res konec?

Med delavci v tozdih se najdejo slikarji in kiparji, ki so svoja dela že razstavljali. Tako sta iz tozda Klima proizvodnja ob letošnjem prvem maju nekaj svojih slik razstavila v tozdovi proizvodni hali delavca Oto Petrič in Janez Korenčan.

V letu 1978 in 1979 je bilo v menzi IMP v Vojkovi ulici osem razstav, ki jih je organiziral Edvard Kržišnik iz tozda Klima proizvodnja. Na njih so svoja dela razstavljali predvsem slikarji in kiparji iz IMP, in sicer skupina slikarjev iz Montaže Koper, Marko Hribar iz tozd Klima proizvodnja (slike), vratar z Vojkove ulice Ivan Lampret (grafike in slike) in drugi. Torej so bili na kulturnem področju delavci v IMP še do nedavnega aktivni, v zadnjem času pa kultura nekako odmira. Glede organiziranja razstav v prihodnje, pravi Edvard Kržišnik, pa nimajo nobenih načrtov, kajti kulturne ustvarjalce pesti suša na finančnem polju.

Delavci iz tozda Dvigalo so aktivni člani kulturnih društev zunaj IMP, saj nekateri sodelujejo pri črnuškem pevskem zboru, pri godbi na pihala Zagorje. Od godbenikov je na pihalih zelo uspešen Jože Rabuzin iz tozda Dvigalo, ki je šel v drugi polovici letošnjega julija na svetovno prvenstvo pihalnih orkestrov na Nizozemsko.

Tozd Blisk sodeluje z eno od osnovnih šol na murskosoboškem območju, ki enkrat ali dvakrat letno pripravi kulturni program za delavce tega tozda.

Kupujemo karte za razne prireditve — od oper do zabavne glasbe

Večidel tozdov omogoča svojim delavcem obiskovanje kulturnih prireditev od gledališčnih predstav, opernih predstav, koncertov in nekaterih zabavnoglasbenih prireditev do obiska gledaliških predstav v slovenskem gledališču v Trstu, z nakupom kart, abonmajev in s sofinanciranjem nakupa kart. V tozdu Alchrom Ruše vsako leto nabavijo za delavce vstopnice za udeležbo na prireditvah v okviru »Ruških letnih iger«.

Za delavce ljubljanskih tozdov pa tozdi preskrbijo abonmaje za predstave v Mestnem gledališču v Ljubljani in na Festivalu. Delavci se najbolj navdušujejo za zabavnoglasbene prireditve in za prireditve v okviru Festivala.

Precejšen del tozdov sramežljivo prizna, da so za kulturo naredili premalo ali sploh nič. Za vzroke predvsem navajajo pomanjkanje prostora, denarja in druge bolj ali manj objektivne razloge. Tozd Elektromontaža, ki se ukvarja z montažno dejavnostjo, težko zagotovi svojim monterjem, ki so na gradbiščih na terenu, sodelovanje v kulturni dejavnosti. Zato pa jim omogoči obisk kulturnih prireditev v Ljubljani in to predvsem v poletnih mesecih. Organizirano napoti delavce na gledališke predstave v Trst, kjer podpira kulturno institucijo slovensko Tržaško gledališče. V tem tozdu je zelo aktiven sindikat, ki organizira ogled raznih kulturnih spomenikov ter delavce seznanja z zgodovino SFRJ.

Odziv delavcev za kulturne prireditve je različen. Največ vneme kažejo za prireditve, ki so v okviru poletnih iger v Križankah in pa za zabavno glasbene prireditve. V tozdu Elektromontaža se na primer zelo trudijo, da bi zagotovili denar za kulturo, vendar menijo, da bi v prihodnje bolje organizirali delovanje delegatov ter prispevali k, večjemu interesu delavcev, da bi se tudi sami aktivno udejstvovali v tej dejavnosti.

Ali ne bi kazalo v prihodnje v tozdih nameniti nekaj več sredstev tudi za kulturo, ki je sodobnemu človeku še kako potrebna na poti utrujajočega vsakdanjika?

MARIJA PRIMC

Nadaljevanje s prve strani

V tozdu Trata ne pokrivajo niti fluktuacije, to pa zavestno zaradi zmanjšanja proizvodnje, kar narekuje restrikcijska politika na tržišču in pa zaradi nakupa sodobnejših avtomatskih in polavtomatskih strojev, ki nadomestijo nekaj delavcev.

TOZD Blisk upošteva dogovor o omejitvi zaposlovanja delavcev in letos ne bo prekoračil dovoljenega števila.

TOZD Itak gradi novo proizvodno halo, zato bo več zaposloval kot drugi tozdi. Doslej je zaposloval delavce iz drugih ozdov samo v primeru, če so imeli rešen stanovanjski problem.

Glede na planirane potrebe po kadrih in pomanjkanje prostora v tozdu Alchrom pokrivajo samo fluktuacijo delavcev.

V tozdu Inženirski biroji Maribor ne pridejo niti do dovoljenega števila zaposlenih, ker težko dobijo delavce.

V tozdu ISO Slovenske Konjice niti ne pokrivajo fluktuacije in se je število zaposlenih v prvi polovici letošnjega leta zmanjšalo za pet.

Naloge iz družbenega dogovora o minimalnih standardih pri zaposlovanju tozdi in delovne skupnosti delovne organizacije različno izpolnjujejo.

Tozd Klima proizvodnja pri zaposlovanju novih delavcev preverja, ali imajo le-ti rešeno stanovanjsko vprašanje in zagotovljeno varstvo za otroke. Stanovanjska vprašanja samskih delavcev pa rešuje tozd na ta način, da jim omogoči bivanje v samskih domovih IMP, ki ustrezajo določilom družbenega dogovora glede standardov. Delavci imajo zagotovljeno vsakodnevno svežo prehrano v menzi v Vojkovi ulici. Letos so delavci dobili diferencirani regres za letni dopust, ki pa ne ustreza dnevnim cenam v turizmu.

Stanovanja so dandanes draga

V tozdu Skip pravijo, da so njihove možnosti za uresničevanje nalog iz dogovora o minimalnih standardih majhne, vendar jih po svojih močeh izpolnjujejo, kar seveda ni lahko, saj imajo kar 25 odstotkov delavcev iz drugih republik, od katerih mnogi nimajo rešenih stanovanjskih vprašanj. Tozd pa lahko kupi letno le eno do dve stanovanji.

Tozd Elektromontaža uresničuje naloge iz omenjenega dogovora s tem, da delavcem zagotovi streho nad glavo v samskih domovih, pozneje, ko si delavci ustvarijo družine, pa jim zagotovi ustrezna družbena stanovanja. Delavcem, ki so na terenu pa daje terenske dodatke za pokrivanje povišanih stroškov za bivanje na terenu.

Tudi tozd Dvigalo v glavnem uresničuje naloge, ki jih narekuje družbeni dogovor, zatika se pri reševanju stanovanjskih vprašanj zaradi pomanjkanja denarja in neurejene stanovanjske politike.

Na Trati bodo višje ovrednotili proizvodno delo

Prav tako se tudi v tozdu Trata trudijo pri izpolnjevanju tovrstnih nalog, saj so letos pozitivno rešili 80 odstotkov prošenj za stanovanjske kredite. Sofinancirali bodo tudi gradnjo samskih domov v Šiški, kjer so rezervirali za svoje delavce 7 sob. Stanovanjske probleme 13 samskim delavcem rešujejo tako, da so zanje najeli v zasebnem sektorju sobe ter tem delavcem regresirajo 40-odstotne stanarine. Prav tako regresirajo 40 odstotkov stanarine delavcem, ki stanujejo v samskih domovih IMP. Prehrana delavcev je urejena. Izboljšanje osebnih dohodkov delavcev bodo zagotovili s popravljenim pravilnikom, ki bo vseboval višje ovrednotene proizvodne naloge.

Tozd Itak rešuje naloge iz tega dogovora z regresiranjem.

V okviru možnosti, ki jih imajo, uresničujejo naloge iz tega dogovora tudi tozd Alchrom, Inženirski biroji Maribor, Montaža Maribor, Blisk, ISO.

Postopoma uresničujejo naloge iz dogovora tudi v tozdu Montaža Koper. Za montažne delavce na terenu so kupili nekaj kontejnerjev, s katerimi so delavcem zagotovili garderobne in pisarniške prostore na gradbiščih. Za delavce na terenu so organizirali bivanje v gostinskih OZD. Za hrano skrbijo delavci na terenu sami, za bivanje na terenu pa prejemajo terenski dodatek.

Marija Primc

Dopisujte v Glasnik!

Telefon uredništva 321-043, int. 321.

Dobrodošla je vsaka kritika, ideja, pobuda!

remembe v stanovanjskem gospodarstvu

Lastna udeležba bo obvezna tudi za pridobitev stanovanjske pravice v družbenem stanovanju

V skladu s 140. členom zakona o stanovanjskem gospodarstvu, ki je el veljati 23. 1. 1981, so dolžne temeljne organizacije in delovne pnosti uskladiti svoje splošne akte z določbami zakona najkasneje 30. 6. 1982. Že iz navedene določbe, pa tudi iz 146. člena, ki je rajavil kar osem republiških zakonov, ki so doslej urejali razmerja gospodarjenju in upravljanju stanovanj, sledi, da so novosti štene ter da zakon poskuša urediti vsa razmerja pri gospodarjenju s novanji: načela, planiranje, zagotavljanje sredstev, gospodarjenje z užbenimi stanovanji, stanarine, samoupravno organiziranost stanojskega gospodarstva, ugotavljanje vrednosti stanovanj, določanje valorizacije in amortizacije ter stanovanjske zadruge.

V tem članku bomo na kratko kazali le tiste novosti iz navenega zakona, ki se bodo nujno razile tudi pri uveljavljanju revanja stanovanjskih potreb v neljnih organizacijah in devnih skupnostih ter opozorili, ko so se te novosti uredile v užbenem dogovoru o skupnih novah za ugotavljanje in usjevanje samoupravnih družno ekonomskih odnosov na dročju stanovanjskega gosporstva v SR Sloveniji.

ačelo vračljive stne udeležbe

Novi zakon je razširil in sprenil pojem lastne udeležbe. Za ševanje svojega stanovanjega vprašanja je vsak dolžan v ladu s svojimi socialnimi in onomskimi možnostmi prievati lastna sredstva (9 čl.). To lja tako za primer, če pridobi anovanjsko pravico na stanonju v družbeni lastnini, kot di, če se preseli v večje ali več edno stanovanje, ali pridobi osojilo za nakup ali graditev anovanja oz. stanovanjske še. Lastna udeležba je vračlji. Če se občan preseli v manjše anovanje je upravičen do ponitve razlike. Pogoji in merila, natančno urejajo razmerja v ezi z lastno udeležbo, se dolojo s samoupravnim sporazuom o temeljih plana stanovanje skupnosti (33. člen zakona). Do sedaj je lastno udeležbo za idobitev stanovanjske pravice oznala samo praksa. Družbeni ogovor iz leta 1974 je urejal le stno udeležbo pri posojilih, ki a se je tudi po zamisli ločila od stne udeležbe po novem zakou: predstavljala je le občanova stna sredstva v obliki namenke hranilne vloge, izjemoma pa udi vloženo delo in gradbeni aterial (7. čl.), znašala pa je ajmanj 20% višine zahtevaega posojila (7. čl.). Po novem akonu predstavljajo lastno udeežbo lastna sredstva in namenka posojila na vezana ali privarevana sredstva (33. člen zakoa). Novi družbeni dogovor pobej ureja lastno udeležbo za ridobitev družbenega stanovaja (10—15 člen). V samoupravnih splošnih aktih naj bi deavci določili lastno udeležbo za ridobitev stanovanja v družbeni stnini v odvisnosti od vrednosti tanovanja, socialno ekonomkega položaja in zdravstvenega tanja delavca in družine (10. len). V 13. členu novega druženega dogovora je določena minimalna višina lastne udeležbe od 0 do 20% na nabavno vrednost stanovanja). Možna je popolna oprostitev vplačila lastne udeležbe, če se delavec preseli v manjše stanovanje, če osebni dohodek na družinskega člana ne presega 20% povprečnega osebnega dohodka v SRS (10. člen), če to predlaga center za socialno delo, ker meni, da delavec živi v izredno težkih socialnih razmerah (stalna družbena denarna pomoč, težja bolezen — 11 čl.). Lastno udeležbo naj bi občan plačal pred vselitvijo, vrnil pa po 10 letih s 3% obrestno mero. Banka bi lahko odobrila posojilo za lastno udeležbo največ za 5 let. V SSA bi morali določiti primere, ko lahko občani v takšnem gmotnem položaju in mlade družine plačajo lastno udeležbo po vselitvi, pod pogojem, da se za te namene zavežejo varčevati (15. člen).

Mimogrede bi opozoril na neskladje med družbenim dogovorom (12 člen) in zakonom (33 čl.) saj zakon izrecno pooblašča stanovanjsko skupnost, da izdela merila za razmerja v zvezi z lastno udeležbo, medtem ko družbeni dogovor delno prenaša to pooblastilo naprej na temeljne organizacije združenega dela.

Načelo vzajemnosti

Po načelu vzajemnosti se iz čistega dohodka tozd oz. delovne skupnosti zagotavljajo sredstva za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev tistih temeljnih organizacij in skupnosti, ki začasno ne morejo zagotoviti dovolj sredstev, da bi zagotovili planirani obseg stanovanjske gradnje, določene s samoupravnim sporazumom o temeljih plana stanovanjske skupnosti. (26. in 27. čl. zakona). Ta sredstva so vračljiva (31. člen). Če posamezne organizacije ne pristopijo k sporazumu o temeljih plana stanovanjske skupnosti, lahko skupščina občine predpiše, da so dolžni opraviti postopek sporazumevanja (28. člen). Načelo vzajemnosti tako znotraj delovnih in sestavljenih organizacij kot tudi zunanjih v okviru stanovanjske skupnosti, je potrebno ločiti od načela solidarnosti (10. člen zakona), ki ga je poznal tudi zakon o programiranju in financiranju graditev stanovanj (v nadaljevanju stari zakon — 11., 18. člen) in po katerem se zagotavlja reševanje stanovanjskih vprašanj upokojencem, invalidom, mladim družinam v težkem gmotnem položaju (10. in 21. člen novega zakona).

Načelo neposrednega upravljanja stanovanjske hiše

S tem načelom označujemo zamisel po kateri s stanovanjsko hišo v družbeni lastnini ter hišo v kateri je več etažnih lastnikov upravlja in gospodari skupnost stanovalcev (12. člen novega zakona). Skupnost stanovalcev gospodari s stanovanjsko hišo v skladu samoupravnimi splošnimi akti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti oz. drugih imetnikov razpolagalne pravice na stanovanju ter samoupravnimi splošnimi akti stanovanjske skupnosti. Stanovanjske hiše se v skupnosti stanovalcev prenesejo v gospodarjenje s posebnim aktom. Skupnost stanovalcev gospodari s stanarino (55/II čl. novega zakona), z lastnikom stanovanja sklene pogodbo o določitvi sorazmernega dela stroškov gospodarjenja s stanovanjsko hišo, ter ostalih skupnih in funkcionalnih stroškov (43. člen zakona), zahteva od stanovanjske skupnosti naj z odločbo naloži imetniku stanovanjske pravice plačilo zamujene stanarine ter od stanodajalca, naj odpove stanovanjsko razmerje imetniku, ki tri mesece zapored ali v zadnjih dveh letih ne plača stanarine (če pogodbe ne odpove, mora sam plačati stanarino! — 65. čl. zakona) ipd. Skupnost stanovalcev je pravna oseba — poseben subjekt pravic in obveznosti, ki lahko nastopa v pravnem prometu (73. čl. zakona) — njena organa sta zbor stanovalcev in delavski svet, zastopa pa jo predsednik delavskega sveta (73, 74, člen zakona).

S pravno osebnostjo, ter oblikovanjem skupnosti stanovalcev, se je dopolnila zamisel samoupravljanja s stanovanji, ki je v vmesnih stopnjah bolj ali manj posrečeno dajala pravno osebnost najprej hiši in nato hišnemu svetu.

V zvezi s tem načelom bi opozorili še na 96. člen Osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o stanovanjskih razmerjih, po katerem bi stanovanjsko razmerje med občanom, ki mu je bilo s pravnomočno odločbo dodeljeno stanovanje, in stanodajalcem nastalo s podpisom izjave, s katero se občan zaveže, da bo uporabljal stanovanje v družbeni lastnini v skladu s samoupravnimi in splošnimi akti skupnosti stanovalcev, ter vselitvijo v stanovanje. Skupnost stanovalcev nato v 15 dneh občanu izroči stanovanje (31. člen citiranega osnutka).

S planskimi akti morajo delavci v organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih določiti tudi način reševanja stanovanjskih problemov delavcev pred upokojitvijo, ter upokojencev, ki so pri njih združevali delo (22. člen zakona).

Načelo planiranja

Že stari zakon je vseboval kratko poglavje o programiranju stanovanjske graditve (6—8. člen). Novi zakon je dosti preciznejši ter natančno določa vsebino samoupravnega sporazuma o temeljih planov stanovanjske skupnosti, ki na podlagi temeljev plana ter elementov za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih plana organizacij združenega dela, določa celotno stanovanjsko problematiko gospodarjenja v okviru stanovanjske skupnosti (17. in 18. člen zakona).

Merila za dodeljevanje stanovanj

V skladu s sedanjim zakonom o stanovanjskih razmerjih določijo stanodajalci merila za prednostni red pri oddajanju stanovanj, pri čemer upoštevajo stanovanjske potrebe delavca, število družinskih članov, socialno in premoženjsko stanje pričakovalcev stanovanj, kadrovske potrebe in podobno. (36. člen). Novi zakon določa merila posredno v 33. členu, ki govori o lastni udeležbi, kar je tudi razumljivo, saj bo 36. člen zakona o stanovanjskih razmerjih verjetno spremenjen le terminološko. Merila iz 33. člena novega zakona smo prikazali zgoraj v poglavju o lastni udeležbi.

20. člen novega družbenega dogovora določa, naj bi bile osnove in merila za dodeljevanje stanovanj in posojil v občini poenotena.

Poleg meril iz 36. člena zakona o stanovanjskih razmerjih določa kot merilo še delavčev delovni prispevek, skupno in posebno delovno dobo, ter udeležbo v NOV. S posebnimi določbami v svojih samoupravnih splošnih aktih, naj bi temeljne organizacije ter delovne skupnosti pospeševale skupno reševanje stanovanjskih vprašanj družinskih članov, zaposlenih v različnih organizacijah oz. skupnostih, vspodbujale mlade delavce za namensko varčevanje ter določile kadrovske potrebe in profile kadrov, ki bodo imeli pravico do pridobivanja stanovanj izven meril iz 20. člena družbenega dogovora.

Stanovanjsko kreditiranje

Po starem zakonu so bile organizacije in skupnosti dolžne predpisati merila za dodeljevanje posojil. Do ugodnejših pogojev so bili upravičeni občani, ki so gradili ali kupovali stanovanje ob lastni udeležbi ter v mejah občinskega programa stanovanjske graditve. Stanovanje je moralo biti v okviru občinskega stanovanjskega standarda. Najdaljša odplačilna doba posojila je bila 25 let, obrestna mera pa ni smela biti višja od 2% odobrenega posojila (16. in 21. člen). Stari družbeni dogovor je določal še obvezno in diferencirano lastno udeležbo, ki je bila odvisna od višine razlike med povprečnim osebnim dohodkom delavca ter povprečnim osebnim dohodkom na zaposlenega v SRS; v odvisnosti od števila otrok se je lastna udeležba zmanjševala (9. člen). Višina kredita je bila odvisna od višine lastne udeležbe, kreditne sposobnosti ter vrednosti standardnega stanovanja (16. člen starega družbenega dogovora). Posojila so se povečevala, če je bil nakup ali gradnja v okviru družbeno usmerjene gradnje oz. zmanjševala če je šlo za manjše hiše (23. člen starega družbenega dogovora). Stari družbeni dogovor je vseboval poleg kreditnih pogojev iz 16. in 21. člena starega zakona še določbo, da skupna letna anuiteta izračunana na podlagi vseh posojil za stanovanje ne more biti nižja od letne stanarine za tako stanovanje, ter da se po preteku 10 let obrestna mera poveča za dva procenta.

Novi zakon z izjemo obvezne lastne udeležbe ne določa kreditnih pogojev. Novi družbeni dogovor pa ureja kreditna razmerja v posebnem poglavju. Najdaljša posojilna doba znaša največ 20 let, najnižja obrestna mera 4%, najkrajša posojilna doba pa 24 mesecev. Odplačilna doba naj bi se prilagajala spremenjenim ekonomskim razmeram posojilojemalcev. Pri začetku odplačevanja posojil naj bi se nudili ugodnejši pogoji mladim družinam, skupna mesečna anuiteta pa naj ne bi bila nižja od stanarine. Ob enakih pogojih naj bi imeli prednost pri dodelitvi posojil tisti, ki ga bodo uporabljali za kvalitetnejšo izvedbo toplotnih izolacij (29. člen). Vsota vseh posojil pri nakupu etažnega stanovanja naj ne bi presegala 80%, pri zadružni stanovanjski gradnji 75%, pri gradnji individualne stanovanjske hiše v zasebni lasti pa 60% od predračunske vrednosti oz. od končne cene. Pri tem se upošteva vrednost standardnega stanovanja, vendar le do 90 m² (18. člen).

Stanovanjski standardi

Novi družbeni dogovor določa, naj bi se s samoupravnimi splošnimi akti pri dodeljevanju stanovanj ne presegli naslednji standardi:

Število družinskih članov	Stanovanjska površina — m²
1	32
2	45
3	58
4	70

Za vsakega nadaljnjega člana se lahko površina standardnega člana poveča za 15 m². Izjeme so dovoljene v primeru bolezni ali če gre za več generacij (17. člen).

V tem članku omenjamo naslednje vire:

1. Zakon o programiranju in financiranju graditve stanovanj — Ur. list SRS št. 5/72, 54/72, 24/72, 8/74, 15/76, 13/77 v tekstu stari zakon.
2. Družbeni dogovor o upravljanju in gospodarjenju s sredstvi za kreditiranje graditve stanovanj — Ur. list SRS 1/74 — v tekstu stari družbeni dogovor.
3. Zakon o stanovanjskih razmerjih — Ur. list SRS št. 18/74, 10/76.
4. Zakon o stanovanjskem gospodarstvu — Ur. list SRS št. 3/81 — v tekstu novi zakon.
5. Družbeni dogovor o skupnih osnovah za ugotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji — Ur. list SRS 21/81 — v tekstu novi družbeni dogovor.
6. Osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stanovanjskih razmerjih — Poročevalec skupščine SRS, št. 10/81.

KAKO REŠUJEMO STANOVANJSKE PROBLEME ● KAKO REŠUJEMO STANOVANJSKE PROBLEME ● KAKO

Tozd Blisk

Krčenje denarja za zasebno gradnjo hiš

V tozdu Blisk rešujejo stanovanjska vprašanja svojih delavcev na osnovi pravilnika o reševanju stanovanjskih zadev, ki je bil sprejet na eni od lanskih sej delavskega sveta. Pravilnik je usklajen s splošnimi slovenskimi težnjami, naj se povečajo sredstva za nakup družbenih stanovanj in zmanjšajo za gradnjo individualnih. Še pred nekaj leti je v tozdu veljalo načelo, naj se vlaga v razmerju 90:10 v korist zasebne gradnje, sedaj pa je načelo tako, da se vlaga 60:40 v korist zasebne gradnje.

Za reševanje stanovanjske problematike imajo komisijo, ki jo vodi Jože Brdnik. Ker so finančna sredstva za stanovanjske namene omejena, prosilcev, ki prosijo za kredite za gradnjo ali nakup stanovanj pa vedno več, skušajo na osnovi predhodnih ugotovitev pravično razdeliti razpoložljiva finančna sredstva na osnovi predhodnih ugotovitev stanovanjskih razmer.

Lani so rešili 2 stanovanjska problema z nakupom dveh stanovanj, za kateri je polovico sredstev dala Ljubljanska banka. Kredite za nakup stanovanj pa so dodelili 27 delavcem. Tako so v lanskem letu potrošili za stanovanjske kredite 1,500.000 dinarjev, za nakup stanovanj pa 720.000 dinarjev.

Za letos delavski svet še ni potrdil predloga komisije za reševanje stanovanjskih zadev o višini stanovanjskih sredstev. Prosilcev za kredite je 59. Po predlogu komisije pa naj bi dobilo kredite 23 prosilcev.

Tozd Alchrom

Zidava je še vedno najbolj zanesljiva pot do stanovanja

V tozdu Alchrom Ruše so do sredine letošnjega julija reševali stanovanjsko problematiko svojih delavcev na osnovi pravilnika o zadovoljevanju stanovanjskih potreb, ki so ga sprejeli leta 1977. Sedaj, ko imajo nov pravilnik, v katerega so vpete določbe zakona o stanovanjskem gospodarstvu, ki so ga sprejeli na zboru delavcev 17. julija letos, bodo stanovanjsko problematiko reševali po novem pravilniku.

Ko so v tozdu po zaključnem računu znana finančna sredstva za stanovanjske namene, da delavski svet predlog za razpis posojil za individualno stanovanjsko gradnjo. Po zaključenem razpisu komisija pripravi predloge na osnovi prošenj za kredite in jih da v potrditev delavskemu svetu tozda. Za uresničitev programa 1979—80 so imeli v tozdu na razpolago za zadovoljevanje stanovanjskih potreb okoli 4 milijone dinarjev. Od tega so 2,500.000 dinarjev porabili za nakup dveh dvoinpolsobnih stanovanj, 1,500.000 dinarjev pa za kredite za individualno stanovanjsko gradnjo. Tako so v tozdu v letih 1979 in 1980 rešili 14 stanovanjskih problemov.

Od Samoupravne stanovanjske skupnosti je tozd doslej dobil zahtevana finančna sredstva in sicer za prvi program leta 1978 500.000 dinarjev, leta 1980 800.000 dinarjev. Stanovanjska kreditna banka Mariborske banke je dala premostitvene kredite za predkupno pravico stanovanj. S samoupravno stanovanjsko skupnostjo so v tozdu zadovoljni, saj jim ta daje toliko sredstev, kolikor jih od nje zahtevajo.

V tozdu je še precej mladih delavcev, ki še nimajo primernega stanovanja. Tem bodo stanovanjska vprašanja rešili v okviru programa za leto 1981—82. Ker ima tozd premalo denarja za nakup stanovanj, se delavci odločajo za gradnjo individualnih hiš, za kar jim tozd dodeli stanovanjski kredit.

Delovna skupnost sozda

Stanovanja je danes težko kupovati

Pred nekaj leti se je v delovni skupnosti sozda pokazalo, da bi bilo potrebno vnaprej predvideti ustrezno višino finančnih sredstev za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev te delovne skupnosti. Razpisana je bila anketa, s katero je delovna skupnost dobila podatke o stanovanjskih razmerah delavcev in o tem, kako nameravajo delavci reševati svoja stanovanjska vprašanja. Rezultati ankete so nekakšna groba osnova, po kateri planska služba določa sredstva stanovanjskega sklada iz dohodka delovne skupnosti. Zaključni račun pa pokaže, s kolikšnimi sredstvi bo razpolagala delovna skupnost pri reševanju stanovanjskih potreb svojih delavcev.

Iz denarja stanovanjskega sklada skuša delovna skupnost pridobiti čimveč sredstev za reševanje stanovanjskih problemov delavcev na ta način, da ves razpoložljivi denar veže pri Ljubljanski banki za določeno dobo. Na podlagi vezave potem pridobi pravico do stanovanjskih kreditov banke. Te kredite potem odstopi delavcem za rešitev njihovih stanovanjskih potreb bodisi za nakup stanovanj, graditev stanovanjske hiše, adaptacijo ali izboljšanje stanovanjskih razmer.

Lani je bilo v delovni skupnosti sozda rešenih 5 stanovanjskih predlogov, letos so bili rešeni štirje.

Delovna skupnost rešuje stanovanjska vprašanja svojih delavcev tudi v sodelovanju z delovnimi organizacijami, v katerih so zaposleni njihovi zakonski tovariši.

Pri reševanju teh vprašanj se delovna skupnost srečuje s problemi, ko gre za vprašanja reševanja stanovanjskih potreb socialno šibkih delavcev.

Tem delavcem bi bilo treba dati najemniška stanovanja, ki jih pa delovna skupnost ne more kupiti, zaradi pomanjkanja stanovanj na tržišču. Lani je delovna skupnost sodelovala v natečaju za nakup dveh stanovanj, toda ni uspela. Za reševanje stanovanjskih vprašanj socialno šibkih delavcev se zelo resno zavzema, zato je zadolžila kadrovsko službo sozda, naj ta poišče vse možnosti, kako priti do razpolagalne pravice s stanovanji, ki bi jih dala v najem tem delavcem. Stanovanjska vprašanja socialno šibkih delavcev bi kazalo reševati tudi z nakupom in adaptacijo slabših oziroma starejših stanovanj v sodelovanju s solidarnostnim skladom ali s podporo solidarnostnega sklada pri občinah. V prihodnje bo morala delovna skupnost sozda svoja skopa stanovanjska finančna sredstva predvsem namenjati nakupom stanovanj. Odprtih stanovanjskih problemov je že nekaj, ki jih bo delovna skupnost v bodoče glede na sedanje cene vedno težje reševala.

M. P.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi moje drage in nepozabne mamice se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam DO Emond in TOZD Elektromontaža za podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala.

DARINKA KUŠAR

Dopustniki v Fiesi so zadovoljni

Hrana je letos še posebno dobra in raznovrstna

V zadnjih julijskih dneh sem v Fiesi obiskala naše dopustnike, ki so v peti izmeni. Kar začudeno so me pogledali, ko sem se nepričakovano pojavila med njimi na plaži.

Stane Vrhovec iz tozda TEN je ležeč na obrežju morja zadovoljno in brezskrbno sprejemal sončne žarke poleg žene. V Fiesi preživlja svoje dopuste z redkimi izjemami že od leta 1963, ko je bil IMP še združeno podjetje Toplovoda in Elektrosignala. Nekaj let je kombiniral dopuste v Fiesi z Veliko planino, kamor je navadno odšel že naslednji dan po prihodu iz Fiese. Glede obrokov hrane pravi, da niso prav nič stabilizacijski. Osebje v domu ima veliko posluha za želje in potrebe odraslih dopustnikov in otrok. Razen par dni je imela ta izmena sončno vreme in izredno toplo morje. Meduz letos ni. Morje je zelo čisto.

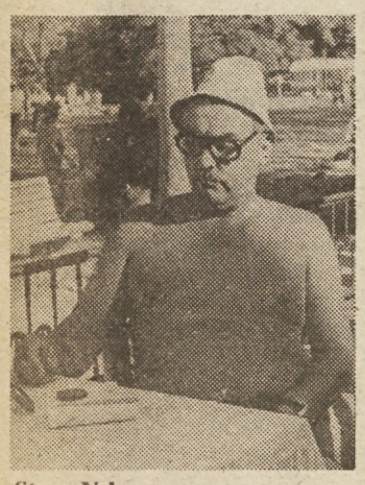

Stane Vrhovec

Milan Rogelj

Jože Smerajc z ženo Mileno

Kar zadeva počitniški dom v Fiesi, je pripomnil, da bi bilo prepotrebno prebarvati vrata in okna kopalnic, garaž, zamenjati tapison na stopnicah, urediti antene in ojačevalec za televizijo ter usposobiti televizor za več programov. Vsega tega bremena ni mogoče naložiti le upravniku, ki ima dovolj drugega dela in je vesten ter delaven, pač pa je treba v vzdrževanje doma vključiti še druge.

Menim, da bi se morali odgovorni v turizmu v piranski občini bolj pobrigati za ureditev plaž, zgraditi trgovine, turistične objektě, sanitarije, namestiti tuše, saj se steka denar od turističnih taks in drugih dajatev, ki bi ga najbrže lahko namenili v te namene.

Jože Smerajc iz tozda Klima proizvodnja zahaja na dopuste v Fieso že od leta 1972. Vsako leto je bil v Fiesi zelo zadovoljen s hrano in postrežbo, letos pa je hrana še posebno dobra in raznovrstna. Pravi, da so cene v domu sprejemljive. Nekoliko predragi so sendviči, ki stanejo 60 dinarjev, a jih pri obilnih obrokih hrane ne kupujejo. Občutno previsoke so cene hrane in pijače v bifejih ob plaži. Na dopustu v Fiesi pogreša samo balinišče.

Milan Rogelj, elektromehanik iz tozda Dvigalo je bil v domu v Fiesi že neštetokrat. Odhajal je s starši na dopust od otroških let. Letos pa v Fiesi dopustuje prvič kot delavec iz IMP. Pravi, da je nadvse zadovoljen z osebjem v domu, s hrano. Družbe mu ne manjka, saj prihajajo mladi njegovih let v dom s starši. V Fiesi najde dovolj zabave v bližini doma IMP. V domu posluša glasbo, gleda televizijo, igra namizni tenis, karte, pa balina. Kar zadeva plaže, ga motijo veliki kamni v vodi in ježi.

Upravnik počitniškega doma v Fiesi **Silvo Hočevar,** ki upravlja dom od leta 1973, je dejal, da se na obrokih hrane ne pozna stabilizacija. Načela stabilizacije pa uresničujejo s skrbnejšo pripravo hrane.

Manjše količine živil in pijače nabavlja in vozi v dom upravnik sam, večje količine pa naroča v skladišču grosistov in jo v dom pripeljejo trgovski delavci. Hrano nabavlja vedno v soglasju s kuharico. Zelenjavo pripelje zasebnik iz Ljubljane po nižji ceni, kot bi jo dobili na trgu ob morju.

Nabavo mesa, mesnih izdelkov in druge hrane ima dobro organizirano, kar mu olajšuje delo. Posebnih problemov v domu nima. V domu je ves čas sezone, izven sezone pa prihaja v dom dvakrat tedensko pregledat dom. Dom je polno zaseden. Predvsem so gostje delavci iz IMP in njihove družine. Na hrano pa prihajajo tudi tuji gostje, največ ob sobotah in nedeljah. Sezona bo tako kot vsako leto tudi letos trajala do 20. septembra. Na dan 25. julija letos je bilo v domu 99 odraslih in 21 otrok (skupaj z domskimi delavci in s prehodnimi gosti), od teh je bilo iz IMP 72 odraslih in 21 otrok.

V domu so dopustniki povedali, da so imeli v času pete izmene požar. Gorelo je v eni izmed sob. Ogenj je nastal zaradi malomarnosti dveh dopustnic, ki sta pustili v sobi prižgan kuhalnik. Na srečo so ogenj dokaj hitro opazili in zadušili. V bodoče bodo gostom v domu prepovedali prinašati kuhalnike v sobe, da ne bi spravljali v nevarnost drugih gostov v domu in z malomarnostjo povzročali škode.

Besedilo in slike:
MARIJA PRIMC

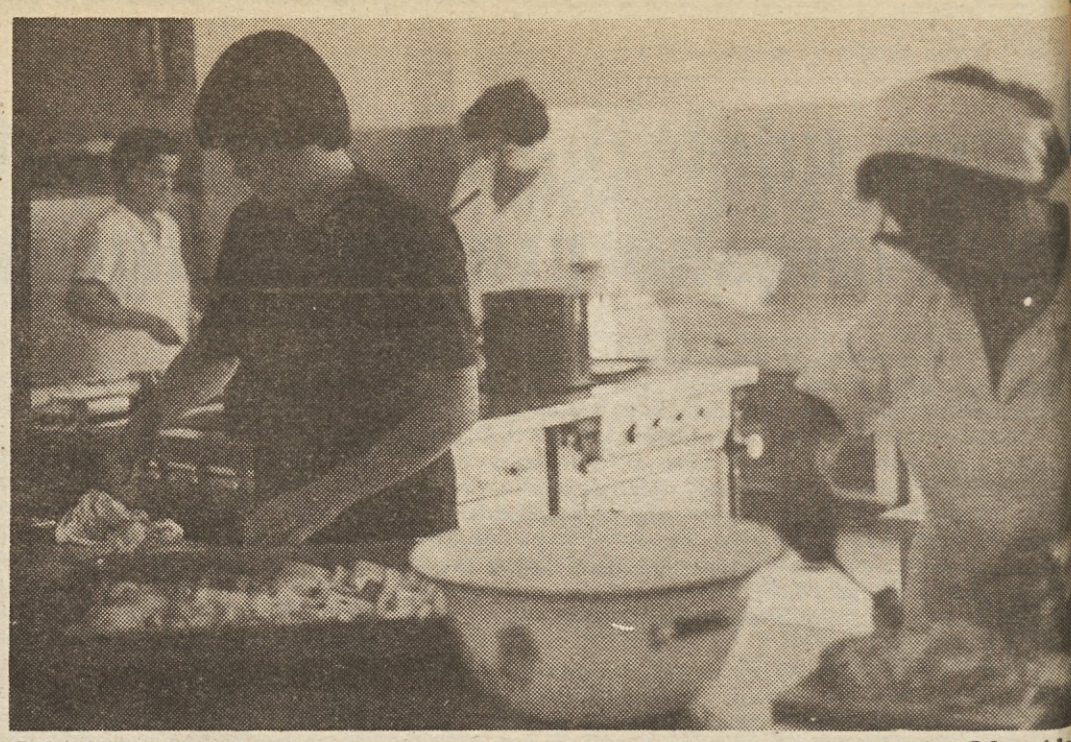

V kuhinji v Fiesi med pripravljanjem palačink za večerjo. Z leve proti desni: Marica Oder, Ale Mastnek, Blažena Omahen (glavna kuharica), Angelca Rolih.

Popravek

V julijski številki Glasnika je v članku z naslovom Nagrajeni dopisniki in nedopisniki, ki je bil objavljen na 5. strani, napačno napisan priimek Weid. Pravilno je Wand. Za napako se tovarišu Rudiju Wandu opravičujemo.

Uredništvo
IMP Glasnika

Obraz iz kolektiva

Šport le ob nedeljah

Kvalificirani strugar Janez Motis je bil rojen v Sebeborcih pri M ski Soboti. Osnovno šolo je končal v Pucovcih, poklicno šolo za fi mehanika pa v Murski Soboti. Ker se je pokazala potreba po op ljanju strugarskih del, je v tozdu Blisk začel opravljati strugarska v proizvodnji. V Blisku je od leta 1962 (vključno z učno dobo). prav je 19 let dela v eni organizaciji združenega dela dolga doba vendar še ni razmišljal o tem, da bi odšel drugam, saj se s sodel dobro razume in se sploh dobro počuti v Bliskovem kolektivu.

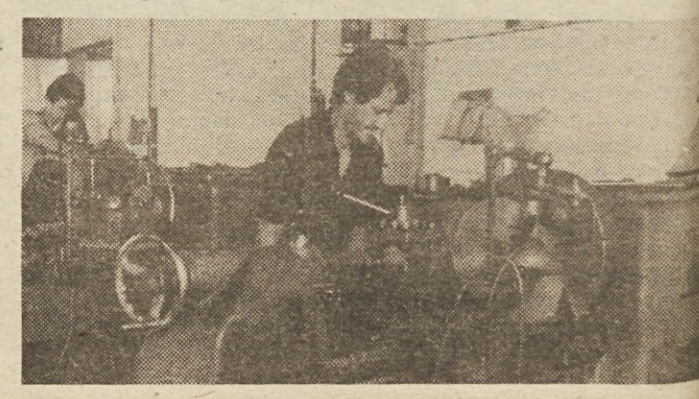

Ko sva se dotaknila problemov, je dejal, da se ti navadno pojavlj pri uvajanju novih artiklov, zaradi nove tehnologije dela, problem neustrezni delovni pogoji (vročina, ropot, mraz). Na delo prihaja z tobusom iz 7 kilometrov oddaljenih Sebeborec. Ima družino z dve otrokoma (12 let in 6 let). Svoj prosti čas doma porabi za delo v dovnjaku in na očetovi kmetiji. Za šport ima le malo časa, zato s njim ukvarja samo ob nedeljah. Kar zadeva družbenopolitično ud stvovanje, je v Blisku član stanovanjske komisije.

Nekaj let je z družino hodil počitnikovat v počitniške domove I na morje. Ker pa je ta način dopustovanja postal predrag, namer letos del dopusta preživeti na morju pri sorodnikih.

M. PRI

Pohod preko Pohorja

Deset članov planinske skupine v IMP DO Panonija se je pod peš od Maribora do Slovenj Gradca preko Pohorja. Razdaljo so p magali v dveh in pol dneh. Večina udeležencev je tako že zbrala p pečate v dnevnike Slovenske planinske transverzale, katere pot v od Maribora preko Pohorja, Savinjskih, Kamniških in Julijskih A do Ankarana. Nahrbtnike z najnujnejšim so si oprtali v petek, dne julija popoldan in pohod uspešno končali v nedeljo 5. julija.

Podoben sicer nekoliko težji in daljši pohod pripravljajo v mes avgustu in sicer od 5. do 9. avgusta, ko se bo skupina članov podal Julijce in se povzpela na naš najvišji vrh, to je Triglav. (Tekst in fo A. Z.)

Prva serija Skipovih univerzalnih viličarjev je že pri kupcih

V Skipu so končali prvih deset univerzalnih viličarjev, ki so jih kupci že prevzeli. Skip je edini jugoslovanski izdelovalec teh viličarjev, zato je povpraševanje kupcev razumljivo precejšnje. Za viličarje se najbolj zanima lesno predelovalna industrija. Večina kupcev je vzela dve orodji — klešče in vilice — nekateri pa tudi lopato. Trenutno je v proizvodnji serija nakladačev, konec meseca pa bodo začeli v Skipu delati novo serijo univerzalnih viličarjev. Na sliki: viličarji, preden so šli iz tovarne.